

PRZEGLĄD ELEKTROTECHNICZNY

ORGAN STOWARZYSZENIA ELEKTROTECHNIKÓW POLSKICH.

Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca.

Przedpłata:

rocznie . . . . . Mk. 2400,—
półrocznie . . . . . „ 1200,—
kwartalnie . . . . . „ 600,—

Cena numeru niniejszego Mk. 100,—
Sprzedaż numerów pojedynczych
we wszystkich większych księgarniach.

Biuro Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Czackiego (daw. Włodzimierska) № 5, m. 24, I piętro, (Omachi Stowarzyszenia Techników), telefon № 90-23.

Administracja otwarta codziennie od godziny 12-ej do 2-ej i od 5-ej do 8-ej wieczorem.

Redaktor przyjmuje we wtorki od godziny 7-ej do 8-ej wieczorem.

Konto Nr. 363 Pocztovej Kasy Oszczędności.

Cennik ogłoszeń:

Ogłosz. jednoraz. na 1/2 str. Mk. 20000
" " na 1/4 " " 10000
" " na 1/8 " " 6000
" " na 1/16 " " 4000
Strona tytułowa (I) 50 proc. drożej,
okładki zewn. (IV) 20%, „ „
" wewnątrz. (II i III) 20%, „ „
Ogłoszenia strony tytułowej przyjmowane są tylko całostroiniczne.
Ogłoszenia przyjm. Administracja, Czackiego 5, I p., m. 24, tel. 90-23 i biura ogłosz.
Podwyżka cennika ogłoszeń obowiązuje wszystkie już zlecone ogłoszenia od dnia zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia.

Rok IV.

Warszawa, dnia 1 marca 1922 r.

Zeszyt 5.

Statystyka tymczasowa elektrowni w Polsce.

„Statystyka tymczasowa elektrowni w Polsce“, podana przez Wydział Elektryczny Ministerstwa Robót Publicznych, obejmuje elektrownie użyteczności publicznej, jak również większe elektrownie, pracujące dla potrzeb własnych zakładów przemysłowych. Elektrowni drobnych, nie mających znaczenia gospodarczego, nie uwzględniono; w szczególności w liczbie elektrowni, pracujących na własne potrzeby zakładów przemysłowych, umieszczono tylko te, których moc jest większa od 100 kW.

Materiałem dla tej statystyki posłużyły:

1. Dla Małopolski: Wydawnictwo b. Urzędu Elektryfikacyjnego „Elektryfikacja Polski“, zeszyt I, 1921 r.
2. Dla Województwa Pomorskiego: Statystyka województwa, oraz materiały, dostarczone przez Decernat elektryfikacji starostwa Pomorskiego.
3. Dla Województwa Poznańskiego: Praca L. K. Fiedlera „Przemysł Wielkopolski z r. 1921, — statystyka umieszczona w pracy „W sprawie elektryfikacji Polski“ inż. Kühna z r. 1919; — dane powyższe uzupełnione zostały następnie statystyką urzędową referatu elektryfikacji Departamentu Przemysłu i Handlu przy Min. b. Dzielnicy Pruskiej oraz materiałem statystycznym, zebranym przez województwo Pomorskie.
4. Dla b. Królestwa Polskiego zasadniczo przyjęto statystykę elektrowni publicznych w Królestwie Polskim, zebraną przez inż. K. Mecha w r. 1917 i 1918; materiał ten następnie uzupełniono i poprawiono danymi, zebranymi podczas okupacji przez Zarządcę przymusowego elektrowni warszawskiej; dane te, zebrane zapomocą kwestjonariuszy w r. 1916 i 1917, obejmują przeważnie elektrownie, pracujące dla własnych potrzeb zakładów przemysłowych i tylko na terenie b. okupacji niemieckiej.

Uwzględniono następnie materiał statystyczny, otrzymany zapomocą kwestjonariuszy, rozesłanych w r. 1920 do Starostów przez b. Urząd Elektryfikacyjny. Dane, obejmujące statystykę elektrowni kopalnianych w Zagłębiu Dąbrowskim, uzupełniono materiałem, dostarczonym przez Towarzystwo Przemysłu Węglowego.

Należy zaznaczyć, że najbardziej wiarogodnym i dokładnym jest materiał, zebrany dla Małopolski i Pomorza. Dla Województwa Poznańskiego w braku danych nie objęto elektrowni, pracujących dla potrzeb własnych przemysłu. Najmniej dokładną jest statystyka

elektrowni b. Królestwa Polskiego; zestawiono ją na podstawie danych, pochodzących z różnych lat od 1916 do 1920 r.; w danych tych częstokroć napotymano nie tylko na niedokładności, ale też i na sprzeczności.

Wreszcie w spisie tym nie zamieszczono elektrowni, znajdujących się na terenach Kresów Wschodnich, a elektrownie województwa Śląskiego objęto osobno, poniżej zamieszczoną statystyką.

Z rozbioru statystyki wynika (rubr. 2), że z pośród elektrowni użyteczności publicznej trzecia część jest własnością publiczną, reszta zaś elektrowni jest własnością prywatną. Elektrownie (rubr. 4) mają przeważnie charakter lokalny. Elektrowni okręgowych jest stosunkowo mało, najwięcej znajduje się ich na Pomorzu, są to jednak elektrownie niewielkie, — jedna z większych, elektrownia wodna w Gródku (3600 kW) znajduje się obecnie jeszcze w budowie.

Należy zauważyć, że część sieci elektrowni pogranicznych w b. Zaborze Pruskim wychodzi poza granice Państwa i odwrotnie, — tereny pograniczne polskie, częściowo zasilane są przez elektrownie, znajdujące się na terenie W. M. Gdańska i Prus. W Małopolsce znajdują się dwie elektrownie okręgowe: parowa w Sierszywodnej (pow. Chrzanów) i niewielka wodna w Strusowie (pow. Trembowla). W Kongresówce znajdują się również dwie elektrownie okręgowe: w Małobądzu pod Sosnowcem i w Pruszkowie pod Warszawą, — obie parowe (ostatnia znajduje się dopiero w budowie).

Znaczny wzrost elektrowni w okresie wojennym (rubr. 5) od r. 1913 do 1920, tłumaczy się brakiem nafty w tym okresie. Elektrownie te powstały prawie wyłącznie na terenie b. Kongresówki, posiadają przeważnie maszyny używane, nieekonomicznie pracujące i nieodpowiednio dostosowane do potrzeb miejscowych, częstokroć nie stanowią samodzielnej jednostki gospodarczej, lecz urządzone są przy innych zakładach, np. młynie, tartaku i t. p. Sieci, prawie wszędzie żelazne o niedostatecznym przekroju, — prowadzone są na słupach nienasyconych i nie odpowiadają normalnym technicznym wymaganiom. Słowem elektrownie te posiadają charakter prowizoryczny i nie mają głębszych podstaw dla swojego istnienia i rozwoju.

Ogólna moc zainstalowana elektrowni wynosi 242000 kW.

Ogólna ilość wyprodukowanej energii elektrycznej objętych statystyką województw (259 891 km²) wypada wynosi 370 000 000 kWh rocznie. Produkcję elektrowni, 1423 kWh/km² rocznie, przeciętnie na 1 mieszkańca dla których brak danych w statystyce, oszacowano (23721358) wypada około 15,6 kWh rocznie. Ilość w przybliżeniu drogą porównania z wiadomą produkcją godzin używania przy pełnym obciążeniu maszyn — innych elektrowni. W ten sposób średnio na 1 km² średnio około 1500 godzin rocznie.

Oznaczenie skrótów:

Rubr. 2. {	kom. = własność komunalna pr. = własność prywatna konces. = koncesyjna	Rubr. 7. {	P. = maszyna parowa G. = silnik gazowy S. = silnik spalinowy (wogóle) Tp. = turbina parowa Tw. = turbina wodna W. = silnik wodny (wogóle)	Rubr. 8. {	St. = prąd stały Tr. = prąd trójfaz. Jd. = prąd jednofaz.
Rubr. 5. {	w. = wybudowana podczas wojny pw. = wybudowana przed wojną				
Rubr. 6.	Ak. = akumulatory				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Nr bieżący	Miejscowość względnie nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektr. (z akumul.) w kW	Napęd	Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	Nr bieżący
1	Aleksandrów Kujawski (korzysta z centrali szpitala wojsk.)	Nieszawa	miasto	w.	13	P. 1	St. 220	—	1
2	Augustów (pod zarząd. M. R. P.)	Augustów	"	—	23,8	P. 1	St. 110	—	2
3	Atanazyń (pr.)	Bydgoszcz	tartak	—	—	P. 1	St. 110	—	3
4	Belchatów (konces.)	Piotrków	osada	1917	12	P. 1	St. 2x220	—	4
5	Będzin (pr.)	Będzin	f. drutu Meyerholda	—	158	P.	St. 110	—	5
6	Białystok (konces.)	Białystok	miasto	1910	2800	P. 2 i Tp. 1	Tr. 3000	4200	6
7	Biała Podlaska (kom.)	Biała	"	—	—	—	—	—	7
8	Biała Kielecka (kon.)	Włoszczowa	osada	1916	13,2	Tw. 1	St. 2x220	—	8
9	Bielawy (pr.)	Bydgoszcz	"	1906	20 Ak.	G. 1	St. 220	—	9
10	Biezuń (konces.)	Sierpc	miasto	1917	47	—	St. 220	—	10
11	Błaszki (konces.)	Kalisz	"	w.	13,2	P. 1	St. 110	—	11
12	Błonie (konces.)	Błonie	"	1918	18	P. 1	St. 220	—	12
13	Będzin (pr.)	Będzin	browar Sercera	—	100	P. i G. —	St. 110	—	13
14	Bojanów (pr.)	Rawicz	miasto i gminę Gołaszyn	1900	331 Ak.	P. 1 G. 2	St. 220	—	14
15	Bolesławiec (bez konc.)	Wieluń	osada	1918	—	W. 1	St. 220	—	15
16	Bolszewo (pr.)	Wejherowo	okręgowa	1910	116	Tp. 2	Tr. 15000/3000	160	16
17	Bory (pr.)	Charzów	fabr. „Azot“	—	7000	Tp. 2	Tr. 5000	58.000	17
18	Borysław (konces.)	Drohobycz	miasto	1903	140	P. 2	St. 220 i 2x110	200	18
19	Brody (kom.)	Brody	"	—	—	—	—	—	19
20	Brodnica (kom.)	Brodnica	"	1899	219 Ak.	P. 1 i S. 1	St. 220	200	20
21	Brusy (pr.)	Chojnice	młyn „Ceres“	1918	60 Ak.	P. 1	St. 220	35	21
22	Brzeziny (kom.)	Brzeziny	miasto	w.	80	P. 1	St. 240	—	22
23	Brzeźnica (pr.)	Noworadomsk	osada i młyn	w.	—	—	—	—	23
24	Brzeszcze (pr.)	Oświęcim	kop. węgla	—	5100	Tp. 3	Tr. 5000	3000	24
25	Brześć Kujaw. (konc.)	Włocławek	miasto	1917	17	G. 1	St. 220	—	25
26	Buk (pr.)	Grodzisk	miasto i tartak	1896	37 Ak.	P. 1	St. 220	—	26
27	Bydgoszcz (konc.)	Bydgoszcz	miasto	1896	2880 Ak.	P. 5	St. 2x110 i 500	3400	27
28	Chelm (kom.)	Chelm	"	1910	121 Ak.	P. 1 i S. 3	St. 120	—	28
29	Chelmża (pr.)	Toruń	cukrownia	—	336 Ak.	P. 1	St. 700 i 220	—	29
30	Chorzele (bez konc.)	Przasnysz	miasto	—	—	—	—	—	30
31	Chodecz (konces.)	Włocławek	"	1914	7,5	—	—	—	31
32	Chojnice (konc.)	Chojnice	"	1900	358 Ak.	S. 4	St. 2x220	240	32
33	Ciechocinek (konces.)	Nieszawa	miasto i uzdrowisko	1912	147,2 Ak.	P. 1 i G. 1	St. 220	—	33
34	Ciechanów (konces.)	Ciechanów	miasto	1915	65	P. 1	St. 110	—	34
35	Czarnożyły (bez konc.)	Wieluń	osada	—	50	P. 1	St. 120	—	35
36	Czersk (pr.)	Chojnicé	f. wyrob. drzew. Schütta	—	162 Ak.	P. 4	St. 110	—	36
37	Czersk (pr.)	Grójec	cukrownia	—	267	P. 2	St. 110	—	37
38	Czeladź (pr.)	Będzin	kop. węgla „Ignacy“	—	925	P.	St. 550 i 130	—	38
39	Czeladź (pr.)	"	kop. węgla „Saturn“	—	2350	Tp. — i P. —	Tr. 2000 i 200	—	39
40	Czeladź (pr.)	"	kop. węgla „Jowisz“	—	990	Tp. —	Tr. 2000 i 200	—	40
41	Częstochowa (pr.)	Częstochowa	f. Erhardta Roberta	—	152	P. — i G. —	St. 2x220	—	41
42	Częstochowa (pr.)	"	f. Apanowicza	—	265	G. —	St. 2x220	—	42
43	Częstochowa	"	miasto	1915	227 Ak.	P. 2 i G. 1	St. 2x220	—	43
44	Częstochowa	"	"	1918	488	P. 1 i S. 1	St. 2x220	—	44
45	Częstochowa	"	"	1917	—	P. 1	St. 2x220	—	45
46	Czerniejewo (pr.)	Witkowo	"	1912	46 Ak.	P. 2	St. 220	13	46
47	Czortków (kom.)	Czortków	st. Czortków i Wygnanka	1911	128	S. 2	St. 2x220	160	47
48	Chelmno (pr.)	Chelmno	browar Höchlera	—	100	P. — i G. —	St. 110	—	48
49	Dąbie (konces.)	Koło	miasto	1918	45	G. 1	St. 220	—	49
50	Dąbrowice (konces.)	Kutno	osada	1917	9	G. 1	St. 230	—	50
51	Dąbrowa Górna (pr.)	Będzin	huta bankowa	—	850	P.	St. 220	—	51
52	Dąbrowa Górna (pr.)	"	T. A. francusko-włoskie	—	5000	P.	Tr. 3000 i St. 550	8400	52
53	Dąbrowa Górna (pr.)	"	kopl. węgla „Reden“	—	1200	P.	Tr. 3000 i 200	—	53
54	Dąbrowa Górna (pr.)	"	fabr. kotłów „Fitzner i Gamper“	—	312	P. 1	St. 110	—	54

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
№ bieżący	Miejscowość względnie nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektr. (z akumul.) w kW.	Napęd	Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	№ bieżący
55	Dobrzyń n/Wisłą (kon.)	Lipno	miasto	1917	20	G. 1	St. 220	—	55
56	Dobrzyń n/Drw. (kon.)	Rypin	"	w.	—	—	—	—	56
57	Działoszyn (pr.)	Wieluń	"	1912	20	Tw. 1	Jd. 120	—	57
58	Działoszyce (konc.)	Pińczów	"	1913	20	G. 1	St. 230	—	58
59	Dzików (pr.)	Tarnobrzeg	dwór	—	—	—	—	120	59
60	Fordoń (konces.)	Bydgoszcz	miasto	1907	72	P. 1	Tr. 220 i 380	11	60
61	Główno (konces.)	Brzeziny	"	1917	25,5	P. 1	St. 220	—	61
62	Gniewkowo (kom.)	Inowrocław	"	1898	102	S. 2	St. 2×220	85	62
63	Gniezno (kom.)	Gniezno	"	1900	690 Ak.	G. 4	St. 2×220	1350	63
64	Gombin (konces.)	Gostynin	"	1917	17	P. 1	St. 110	—	64
65	Golina (konces.)	Konin	"	1918	—	—	—	—	65
66	Gołub (kom.)	Wąbrzeźno	"	1905	139 Ak.	P. 2	St. 110	32	66
67	Gołonóg (pr.)	Będzin	T. A. „Flora“ kop. węg.	—	2215	P.	Tr. 3000	7480	67
68	Gostynin (kom.)	Gostynin	miasto	1917	24	P. 1	St. 2×230	—	68
69	Grajewo	Szczuczyn	"	w.	22,5	P. 1	St. 220	—	69
70	Grodziec (pr.)	Będzin	"	1917	15	P. 1	—	—	70
71	Grodziec (pr.)	"	T. A. „Grodziec“ kop. węgla	—	5200	P.— i Tp.—	Tr. 2100	4120	71
72	Grodziec (pr.)	"	f. cementu „Grodziec“	—	460	P.—	St. 230	—	72
73	Grodzisk (kom.)	Grodzisk	miasto	1898	265 Ak.	P. 2	St. 2×110	45	73
74	Grodzisk (konces.)	Błonie	"	1898	190	P.	St. 2×110	—	74
75	Grudziądz (pr.)	Grudziądz	cegielnia Schultza	—	160 Ak.	P. 3	St. 110 i 220	—	75
76	Grudziądz (pr.)	"	pomorska fabr. maszyn	—	1145 Ak.	P. i Tp.	St. 230	750	76
77	Grudziądz (kom.)	"	okręgowa	1895	3604	Tp. 2 i P. 2.	Tr. 5250 i St. 2×110	2540	77
78	Grójec (kom.)	Grójec	miasto	1917	40	G. 1	St. 240	—	78
79	Gródek (kom. w bud.)	Świecie	okręgowa	—	—	—	—	—	79
80	Gościecin (pr.)	Wejherowo	fabr. krzesel	—	167	P.— i Tw.—	St. 220	20	80
81	Ilża (konces.)	Ilża	miasto	w.	—	—	—	—	81
82	Inowrocław (kom.)	Inowrocław	"	1908	780 Ak.	P. 3	St. 2×220	500	82
83	Izbica (konces.)	Koło	"	1917	72	G. 1	St. 2×110	—	83
84	Jabłonowo (kom.)	Brodnica	"	—	190 Ak.	P. 2	St. 2×110	34	84
85	Jachcice (kom.)	Bydgoszcz	"	1920	20	S. 1	Tr. 220/380	7	85
86	Janowiec (kom.)	Znin	"	1906	155 Ak.	P. 2	St. 220	62	86
87	Janina (pr.)	Chrzanów	kop. węgla	—	4600	P.	Tr. 1050 i 240	4580	87
88	Jasło (konces.)	Jasło	miasto	1897	257 Ak.	S. 3	St. 2×110	140	88
89	Jaworów (kom.)	Jaworów	"	1913	78 Ak.	S. 2	St. 2×110	100	89
90	Jaworzno (pr.)	Chrzanów	kop. węgla „Gw. Jaworzniackie“	—	—	—	—	—	90
91	Jeziorna (pr.)	Warszawa	papiernia	—	2480	Tp. i P.	Tr. 3000 i St. 240 i 110	—	91
92	Jędrzejów (konces.)	Jędrzejów	miasto	pw.	12	P. 1	St. 110	—	92
93	Kalisz (pr.)	Kalisz	młyn Degermanna	—	105	P. i G.	—	—	93
94	Kalisz (konc. do 1921 r.)	"	miasto	1916	255	P. 1	Tr. 380/220	—	94
95	Kałużyn (bez konc.)	M. Mazowiec.	"	—	120	G. 1	St.	—	95
96	Kamień (pr.)	Sępólno	folwark	—	28	P. 1 i Tw. 1	St. 220 i 115	—	96
97	Karczew (bez konc.)	M. Mazowiec.	miasto	—	33	G. 1	St. 110	—	97
98	Karnkowo (bez konc.)	Lipno	osada	—	5,7	P. 1	St. ?	—	98
99	Kaszczur	Śmigiel	—	1909	24 Ak.	P. 1	St. 220	—	99
100	Kąty (pr.)	Chrzanów	kop. węgla „Matylda“	—	90	P.	St. 220	350	100
101	Kielce (konces.)	Kielce	miasto	1914	150	G. 2 i S. 1	St. 220	—	101
102	Kolińcz (konces.)	Starogard	okręgowa	1912	340	Tw.	Tr. 5000/15000	—	102
103	Koronowo (pr.)	Bydgoszcz	miasto	1900	169 Ak.	P. 2	St. 2×110 i 220	95	103
104	Kłobuck (konces.)	Ozestochowa	"	w.	20	P. 1	St. 220	—	104
105	Koło (kom.)	Koło	"	1917	79 Ak.	P. 1	St. 2×220	—	105
106	Kniahinin wieś (kom.)	Stanisławów	zniszczona	—	—	—	—	—	106
107	Konieczpol (konces.)	Noworadomsk	miasto	1917	5	P. 1	St. 220	—	107
108	Końskie (konces.)	Końskie	"	1914	80	G. 2	St. 2×220	—	108
109	Konstancin (kom.)	Warszawa	uzdrowisko	—	55	P. 1 i G. 1	St. 2×220	—	109
110	Kossów (pr.)	Sokolów	miasto	1918	22	G. 1	St. 2×110	—	110
111	Kościierzyna	Kościierzyna	"	1899	183 Ak.	P. 2	St. 2×220	90	111
112	Kostrzyn (konces.)	Sroda	"	1913	127 Ak.	P. 2	St. 220	20	112
113	Kowal (konces.)	Włocławek	"	1918	19	P. 1	St. ?	—	113
114	Koźminiek	Kalisz	"	1916	14	G. 1	St. 110	—	114
115	Kraśnik (konces.)	Janów	"	w.	—	—	—	—	115
116	Krasnystaw	Krasnystaw	"	1918	—	—	—	—	116
117	Kraków (kom.)	Kraków	Prokocim, Rybitwy, Bielany	1905	8700	P. 4 i Tp. 2	St. 2×220 i 2×150 Tr. 5000 220/125 280/160 380/220	12000	117

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
№ bieżący	Miejscowość względnie nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektr. (z akumul.) w kW	Napęd	Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	№ bieżący
118	Krośniewice (konces.)	Kutno	miasto	1917	20	P. 1	St. 120	—	118
119	Kutno (kom.)	"	"	1917	138	P. 1	St. 2×230	—	119
120	Leszno (kom.)	Leszno	"	1907	222 Ak.	P. 2	St. 2×220	280	120
121	Libasza (pr.)	Gorlice	rafineria nafty	—	—	—	—	—	121
122	Libiąż (pr.)	Chrzanów	kop. węgla	—	4600	Tp. 1 i P. 1	Tr. 1050/240	4380	122
123	Lidzbark (konc.)	Brodnica	miasto	1902	10	Tw. 1	St. 110	—	123
124	Lipno (bez konc.)	Lipno	"	1916	48	P. 1 i Tw. 1	St. 110	—	124
125	Lubraniec (konc.)	Włocławek	"	—	15	P. 1	St. ?	—	125
126	Lisków (kom.)	Kalisz	"	w.	—	—	—	—	126
127	Lubicz (bez konc.)	Lipno	osada	w.	—	—	St. 220	—	127
128	Lubawa (kom.)	Lubawa	miasto	1907	168 Ak.	P. 2	St. 2×220	63	128
129	Lututów (konc.)	Wieluń	"	1918	—	—	—	—	129
130	Lwów (kom.)	Lwów	"	1901	9100 Ak.	P. 3 i Tp. 2	Tr. 5000/110	14000	130
131	Lwówek	Kutno	osada	1918	—	—	—	—	131
132	Łańcut (kom.)	Łańcut	miasto	1908	170 Ak.	S. 2	St. 2×110	200	132
133	Łańcut (pr.)	"	dwór Potockiego	—	170 Ak.	S. 2	St. 2×110	100	133
134	Łask (kom.)	Łask	miasto	1917	23	P. 1	St. 220	—	134
135	Łęczycza (kom.)	Łęczycza	"	1917	35	P. 1	Tr. 220	—	135
136	Łomża (kom.)	Łomża	"	1917	150	P. 2	St. 2×220	—	136
137	Łowicz (kom.)	Łowicz	"	1915	400	P. 1	St. 110	—	137
138	Łuków (kom.)	Łuków	"	1915	20	G. 1	St. 220	—	138
139	Łódź (konc. oświatl.)	Łódź	"	1908	12000	Tp.	Tr. 3000/120	37400	139
140	Łódź (konc. tramw.)	"	tramwaje	1898	1320	P. 3	St. 550	—	140
141	Łódź (pr.)	"	kolejki podjazdowe	1900	599 Ak.	P. 4	St. 550	—	141
142	Łódź (pr.)	"	fabr. Borsta	—	133	P.	Tr. 520	—	142
143	Łódź (pr.)	"	fabr. F. Remisza	—	232	P.	Tr. 500 i St. 110	—	143
144	Łódź (pr.)	"	f. baw. manuf. Rosenblata	—	232	P.	Tr. 500	—	144
145	Łódź (pr.)	"	fab. manuf. Leonharda	—	318	P.	Tr. 3000 i St. 120	—	145
146	Łódź (pr.)	"	" " Kindermannu	—	117	P.	St. 120	—	146
147	Łódź (pr.)	"	" " Heinzela J.	—	278	P.	St. 240 i 185	—	147
148	Łódź (pr.)	"	f. m. Heinzela i Kunitzera	—	1632	P.	Tr. 500 i St. 120	—	148
149	Łódź (pr.)	"	fab. man. Grohmannu	—	1260	Tp. i G.	St. 110 i 240	—	149
150	Łódź (pr.)	"	" " Geyera	—	2470	P. i Tp.	Tr. 1000 i St. 110	—	150
151	Łódź (pr.)	"	fabr. Elserta	—	820	P.	Tr. 550 i St. 120	—	151
152	Łódź (pr.)	"	fab. man. Motte i S-ka	—	298	P.	St. 110	—	152
153	Łódź (pr.)	"	" " Biedermannu	—	810	P.	Tr. 190 i St. 120	—	153
154	Łódź (pr.)	"	" " Borsteina	—	426	P. i Tw.	Tr. 550 St. 110	—	154
155	Łódź (pr.)	"	przędzal. A. Bousseau	—	2000	P.	Tr. 1000	—	155
156	Łódź (pr.)	"	fab. manuf. Stolaroffa	—	620	P.	Tr. 500 St. 120	—	156
157	Łódź (pr.)	"	" H. Wulffsona	—	463	P.	Tr. 3000	—	157
158	Łódź (pr.)	"	f. man. T. A. Szejblera	—	5690	P. Tp. i G.	Tr. 500 St. 220	—	158
159	Łódź (pr.)	"	f. dywanów Szweikerta	—	1060	P.	Tr. 3000 St. 120	—	159
160	Łódź (pr.)	"	fab. man. Poznańskiego	—	2300	Tp.	Tr. 3000	—	160
161	Łódź (pr.)	"	" " Kindlera	—	1800	P.	St. i Tr.	—	161
162	Maków (kom.)	Maków	miasto	1916	—	—	—	—	162
163	Miechów (konces.)	Miechów	"	w.	—	—	—	—	163
164	Międzyrzecz	Radzyń	"	1918	18	P. 1	St. 220	—	164
165	Mijaczków	Będzin	f. wyr. żel. "Bauerertza"	—	100	P. 1	St. 220	—	165
166	Mijaczków (pr.)	"	fab. pap. Steinhagena	—	993	P.	St. 110	—	166
167	Milowice (pr.)	"	kop. węgla "Wiktor"	—	184	P.	St. 240	—	167
168	Milowice (pr.)	"	walcow. żel. "Milowice"	—	790	Tp. i P.	Tr. 500 i St. 110	—	168
169	Mława (konces.)	Mława	miasto	1916	66	G. 1	St. 2×110	—	169
170	Mokotów (konces.)	Warszawa	przedmieście	1912	1450	P. 1 G. 2 S. 3	St. 2×220	—	170
171	Nakło (kom.)	Wyrzysk	miasto	—	—	—	—	—	171
172	Nasielsk (konces.)	Pułtusk	"	1917	66	G. 1	St. 2×220	—	172
173	Niedzielisko (pr.)	Wieluń	cukrownia	—	231	P.	Jd. 220	—	173
174	Niemce (pr.)	Będzin	kop. węgla T. Akc. Warszawskiego	—	11500	—	Tr. 3000	16900	174
175	Niemce (pr.)	"	kop. węg. "Modrzejów"	—	1550	P.	Tr. 3150	—	175
—	Nierzychowo (pr.)	Wyrzysk	cukrownia	—	2750	Tp. 2	Tr. 5000	1290	—
176	Nieszawa (konces.)	Nieszawa	miasto	1917	30	P. 1	St. 220	—	176
177	Niwka (pr.)	Będzin	kop. węgla "Jarzy"	—	32	P.	St. 110 i 65	—	177
178	Noworadomsk (kom.)	Noworadomsk	miasto	1915	78	P. 1	St. 2×230	—	178
179	Nowe Miasto (kom.)	Lubawa	"	1906	250 Ak	P. 2	St. 320/230	140	179
180	Nowy Sącz (kom.)	Nowy Sącz	"	1912	460	S. 2	Tr. 3100	600	180
181	Nowy Targ	Nowy Targ	"	1897	522 Ak.	P. 1 Tw. 2	Tr. 5500 St. 550 i 220	320	181
182	Odolanów (kom.)	Odolanów	"	1903	32 Ak.	G. 1	St. 220	48	182
183	Okocim (pr.)	Brzesko	browar	—	—	—	—	2000	183
184	Okole (kom.)	Bydgoszcz	miasto	1920	40	P. 1	Tr. 220/380	19	184

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Nr bieżący	Miejscowość względnie nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektr. (z akumul.) w kW	Napęd	Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	Nr bieżący
185	Olkusz (kom.)	Olkusz	miasto	1908	—	—	St. 2×230	—	185
186	Otwock (konces.)	Warszawa	uzdrowisko	—	104 Ak	P. 1 i G. 2	St. 220	—	186
187	Opatówek	Kalisz	miasto	w.	7,5	P. 1	St. 110	—	187
188	Opoczno (konces.)	Opoczno	"	1908	8,2	P. 1	St. 110	—	188
189	Osjaków (konces.)	Wieluń	"	—	—	—	—	—	189
190	Ostrów (konces.)	Ostrów	"	1916	30	P. 1	St. 220	—	190
191	Ostrów	Włodawa	"	—	30	P. 1	St. 220	—	191
192	Ostrołęka (kom.)	Ostrołęka	"	1916	25	G. 1	Tr. 230	—	192
193	Ostrowiec (bez umowy)	Opatów	"	w.	—	—	—	—	193
194	Owidz	Starogard	okręgowa	1911	192	Tw. 1	Tr. 8000	2280	194
195	Ozorków (konces.)	Łęczyca	miasto	1917	50	P. 1	St. 220	—	195
196	Pabjanice (pr.)	Łask	f. sukna Krausche i Ender	—	978	P.	Tr. 500 St. 110	—	196
197	Pabjanice (pr.)	"	papiernia Sengera	—	160	P.	St. 110 i 115	—	197
198	Pabjanice (konces.)	"	miasto	1915	60	P. 1	St. 220	—	198
199	Parczew (konces.)	Włodawa	"	w.	12,5	P. 1	St. 220	—	199
200	Pelplin (konces.)	Tezew	"	1902	190 Ak.	P. 2	St. 200 i 110	67	200
201	Piaseczno (kom.)	Warszawa	"	1918	40	G. 1	St. 2×220	—	201
202	Piaski (pr.)	Będzin	kop. w. T. Akc. „Czeladź“	—	490	Tp.	Tr. 550	9400	202
203	Piątek (konces.)	Łęczyca	miasto	1917	50	G. 2	Tr. 120	—	203
204	Piotrków Kuj. (konces.)	Nieszawa	"	1917	20	P. 1	St. 110	—	204
205	Piłica (konces.)	Olkusz	"	1918	30	P. 1	St. 2×220	—	205
206	Pińczów (konces.)	Pińczów	"	1916	44	G. 1	St. 220	—	206
207	Pleszew (konces.)	Pleszew	"	1900	390 Ak.	P. 3	St. 220	240	207
208	Płock (konces.)	Płock	"	1911	390	P. 1. S. 1 Tw. 1	St. 220	—	208
209	Płońsk (konces.)	Płońsk	"	—	60	P. 2	St. 2×220	—	209
210	Poddębice (bez kon.)	Łęczyca	"	1917	10	W. 1	St. 230	—	210
211	Poręba (pr.)	Będzin	T. Akc. f. masz. „Poręba“	—	198	P.	St. 220	—	211
212	Poznań (ko'm.)	Poznań	miasto	1904	11029 Ak	Tp. 4	Tr. 6000, 3×380 i 220	12280	212
213	Poznań (pr.)	Poznań	„Körtinga“ część miasta	1909	209,3 Ak.	G. 5 S. 1	St. 220	320	213
214	Praszka (bez konc.)	Wieluń	miasto	1917	48	P. 1	St. 220	—	214
215	Przedbórz (konces.)	Końskie	"	—	—	—	—	—	215
216	Przasnysz (konces.)	Przasnysz	"	1918	26	G. 1 P. 1	St. ?	—	216
217	Przemysł (kom.)	Przemysł	"	1910	408	P. 2	St. 2×150	740	217
218	Przedecz (konces.)	Włocławek	"	1918	35	P. 1	St. 110	—	218
219	Pruszków (konces.)	Warszawa	miasto i okolice	1917	100	P. 1	Tr. 220	—	219
220	Przybyszew (konces.)	Grójec	osada	1919	—	—	—	—	220
221	Proszowice (konces.)	Miechów	miasto	1908	8 Ak.	S. 1 Tw. 1	St. 120	—	221
222	Pułtusk (bez konc.)	Pułtusk	"	1918	40	G. 1	St. 2×230	—	222
223	Puławy (konces.)	Puławy	"	1919	30	P. 1	St. 2×230	—	223
224	Puck (kom.)	Puck	"	1912	75 Ak.	S. 2	St. 300 i 200	47	224
225	Pólko	Warszawa	osada	w.	8	—	St. 110	—	225
226	Pyzdry (kom.)	Ślupca	miasto	—	26	P. 1	St. 220	—	226
227	Raciaz (bez konces.)	Sierpc	"	1918	—	—	—	—	227
228	Radocha (pr.)	Będzin	f. chem. „Radocha“	—	102	Tp. i P.	St. 65 i 135	—	228
229	Radom (konces.)	Radom	miasto	1905	735	P. 3	St. 2×220	—	229
230	Radzymin (konces.)	Radzymin	"	1918	30	G. 1	St. 2×220	—	230
231	Radzyń (bez konces.)	Radzyń	"	1917	26	P. 1	St. 220	—	231
232	Radziejów (bez konces.)	Nieszawa	"	1916	34	G. 1	St. 220	—	232
233	Rawicz (komunal.)	Rawicz	"	1911	279 Ak.	S. 2	St. 2×220	100	233
234	Rawa (konces.)	Rawa	"	1917	40	S. 1 Tw. 1	St. 2×230	—	234
235	Rutki	Kartuzy	okręgowa	1910	450	Tw. 2	Tr. 15000/8000	2000	235
236	Rudniki (bez konc.)	Wieluń	osada	1916	4	G. 1	St. 220	—	236
237	Rymanów (zniszczona)	Sanok	źródł	—	—	—	—	—	237
238	Rypin (konces.)	Rypin	miasto	1917	50	P. 1	St. 220	—	238
239	Rzeszów	Rzeszów	"	—	150 Ak.	S. 2	St. 2×220	100	239
240	Sanok (pr.)	Sanok	f. wagonów	—	300	P. 1	—	500	240
241	Sambor (kom.)	Sambor	miasto	1908	220 Ak.	P. 2	St. 2×220	280	241
242	Sąchocin (konces.)	Płońsk	"	1918	—	—	—	—	242
243	Serock (konces.)	Pułtusk	"	1918	28	P. 1	Tr. 220	—	243
244	Sieradz (kom.)	Sieradz	"	w.	75	P. 1	St. 2×230	—	244
245	Sejny (konces.)	Sejny	"	—	—	—	—	—	245
246	Sierpc (konces.)	Sierpc	"	1918	66	S. 1 i P. 1	St. 2×220	—	246
247	Sielce (pr.)	Będzin	młyn T. Akc. hr. „Renard“	—	115	P. 1	St. 110	—	247
248	Sielce (pr.)	"	kop. węgla hr. Renard	—	5720	Tp. i P.	Tr. 3000, 220 i 135	—	248
249	Sielce (pr.)	"	przedz. wgoniu Schoena	—	795	P.	St. 110 i 220	—	249
250	Siersza Wodna	Chrzanów	Chrzanów, Trzebinia, Krzeszowice, Tenczynek i kopalnie Krystyna i Artur	1912	5000	Tp. 2	Tr. 5000/20000 220/125	9500	250

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
№ bieżący	Miejscowość względnie nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektr. (z akumul.) w kW	Napęd	Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	№ bieżący
251	Szroederowo (kom.)	Bydgoszcz	miasto	1920	100	P. 1	Tr. 220/380	8	251
252	Skarszewy (kom.)	Kościerzyna	"	1907	140	Tw. 2	Tr. 5000	230	252
253	Skierniewice (kom.)	Skierniewice	"	1917	31	P. 1	St. 220	—	253
254	Skolimów (konces.)	Warszawa	uzdrowisko	—	13	G. 1	St. 220	—	254
255	Sławków (kom.)	Olkusz	miasto	1918	—	—	—	—	255
256	Słomniki (konces.)	Miechów	"	—	—	—	—	—	256
257	Sobota (bez konc.)	Łowicz	"	w.	42	W. 1	Tr. 380/220	—	257
258	Sobieski (pr.)	Chrzanów	kop. węgla	—	2800	P.	Tr. 220	4500	258
259	Soczewka (pr.)	Gostynin	papiernia	—	330	P. 2	Jd. 2000	—	259
260	Sochaczew (kom.)	Sochaczew	miasto	1917	25	Tw. 1	Tr. 500/290	—	260
261	Sompolno (konces.)	Kolo	"	w.	—	—	—	—	261
262	Sosnowiec (Małobądz) (konces.)	Będzin	okręgowa	1915	10000	Tp. 2	Tr. 6000/220	14400	262
263	Sosnowiec (pr.)	"	f. drutu A. Deichsel	—	796	P.	Tr. 500 St. 110	—	263
264	Sosnowiec (pr.)	"	odlewnia stali Woźniaka	—	94	P.	Tr. 3000 i 220	—	264
265	Sosnowiec (pr.)	"	f. papieru Lamprechta	—	109	P. 1	St. 220	—	265
266	Sosnowiec (pr.)	"	f. tkacka Dietla	—	1160	Tp. i P.	Tr. 500 St. 110	—	266
267	Sosnowiec (pr.)	"	huta Katarzyna	—	1640	Tp.	Tr. 550	—	267
268	Sosnowiec (Klimontów) (pryw.)	"	kop. węgla Władysław	—	966	P.	Tr. 3000 St. 550	1500	268
269	Sosnowiec (pr.)	"	walc. rur hr. Renarda	—	1650	P. 2	Tr. 220 St. 220	—	269
270	Stawiszyn (konces.)	Kalisz	miasto	w.	24,2	P. 1 i S.	St. 110	—	270
271	Stryków (konces.)	Brzeziny	"	1917	—	—	Tr. 210	—	271
272	Stoczek (konces.)	Łuków	"	1918	11	G. 1	St. 220	—	272
273	Strzegowo (bez konc.)	Lipno	osada	w.	26	G. 1	St. 110	—	273
274	Strzyżowice (pr.)	Będzin	kop. węgla Andrzej	—	80	P.	Tr. 500 i 230	—	274
275	Strusów	Trębowła	Trembowła, Krowiuka, Łoszniów	—	120	Tw. 1	Tr. 15000	30	275
276	Sokolów (konces.)	Sokolów	miasto	1916	30	P. 1	St. 2x220	—	276
277	Siedlce (kom.)	Siedlce	"	1916	80	P. 2	St. 2x220	—	277
278	Srodulka (pr.)	Będzin	f. kamgaru G. Schoena	—	993	P.	St. 110 i 220	—	278
279	Stocki Młyn	Gniew	okręgowa	1910	1908	Tp. 2 Tw. 2	Tr. 15000/6000	4000	279
280	Suwałki (kom.)	Suwałki	miasto	pw.	726,3	P. 3	—	—	280
281	Sulecino	Kartuzy	"	—	6,7	Tw. 1	St. 220	3	281
282	Swarzędz	Poznań	"	1904	—	—	St. 110	—	282
283	Świecie	Świecie	"	1900	204	G. 3	St. 2x220	240	283
284	Szamotuły (kom.)	Szamotuły	"	1904	321 Ak.	P. 1 i S. 1	St. 220	70	284
285	Szubin (kom.)	Szubin	"	1907	92 Ak.	G. 3	St. 220	50	285
286	Szczuczyn (kom.)	Szczuczyn	"	—	—	—	—	—	286
287	Szeczerców (konces.)	Łask	osada	w.	—	—	—	—	287
288	Szreńsk (bez konc.)	Lipno	miasto	1918	20	P. 1	St. ?	—	288
289	Szydłowice	Końskie	"	pw.	90	P. 1	St. 2x220	—	289
290	Targówek (pr.)	Warszawa	f. chemiczna i huta szkła-na Kijewski i S-ka	—	105	S. 1	St. 120	—	290
291	Tarnów (komunal.)	Tarnów	miasto	1910	700 Ak.	S. 3	Tr. 550 i 220	1160	291
292	Tarnopol (kom.)	Tarnopol	miasto i Przewolicka Biała	1900	400 Ak.	P. 1 i S. 3	St. 2x150.	600	292
293	Tezew (kom.)	Tezew	okręgowa	1911	435 Ak.	P. 2	St. 2x220	820	293
294	Tłumacz (konces.)	Tłumacz	miasto	1904	87 Ak.	G. 2	St. 120	20	294
295	Tomaszów (pr.)	Brzeziny	fab. sukna Landsberga	—	310	P.	Jd. 2x110	—	295
296	Tomaszów Lub. (konc.)	Tomaszów	miasto	—	—	—	—	—	296
297	Tomaszów Rawski	Brzeziny	"	—	—	—	—	—	297
298	Toruń (kom.)	Toruń	"	1898	2135 Ak.	Tp. 1 i P. 2	Tr. 6000 i St. 550	2500	298
299	Trzcianka (kom.)	—	—	1901	352 Ak.	P.	St. 225	—	299
300	Trzemeszno (kom.)	Mogilno	miasto	1907	50	G. 1	St. 220	70	300
301	Truskawiec (konces.)	Drohobycz	źródło	1912	34	S. 1	St. 220	—	301
302	Turek (kom.)	Turek	miasto	1917	74 Ak.	P. 1	St. 220	—	302
303	Tuszyn (konces.)	Łódź	osada	—	—	—	—	—	303
304	Uniejów (konces.)	Turek	miasto	1918	20	G. 1	St. 2x110	—	304
305	Warszawa (konces.)	Warszawa	"	1903	19310	Tp. 5 i P. 3	Tr. 5000/120	—	305
306	Warszawa (kom.)	—	tramwaje	1908	4200 Ak.	Tp. 3	St. 600	—	306
307	Warta (bez konc.)	Sieradz	miasto	1917	25	P. 1	St. 220	—	307
308	Warka (konces.)	Grójec	"	1918	80	G. 1	St. 2x220	—	308
309	Wadowice (konces.)	Wadowice	"	1906	234 Ak.	P. 4	St. 2x220	400	309
310	Wąbrzeźno (kom.)	Wąbrzeźno	"	1898	198	S. 3	St. 2x110	300	310
311	Wągrowiec (konces.)	Wągrowiec	"	1907	—	P. 1	St. 220	—	311
312	Wąsosz	Szczuczyn	"	1915	2	Tw. 1	St. 110	—	312
313	Wejherowo (pr.)	Wejherowo	fab. cementu	1917	62	Tw. 2	Tr. 3000	90	313
314	Węgrów (konces.)	Węgrów	miasto	1916	40	G. 1 i Tw. 1	St. 2x230	—	314
315	Wilanów (pr.)	Warszawa	dwór	1918	8	P. 1	St. 220	—	315
316	Wieruszów (bez konc.)	Wieluń	miasto	1918	40	G. 1	St. 220	—	316
317	Wieluń (kom.)	"	"	1917	64 Ak.	P. 1	St. 220	—	317
318	Wieleń (pr.)	Czarnków	"	1895	—	P. 1	St. 220	—	318

1	2	3	4	5	6	7	8	8	10
№ bieżący	Miejscowość względnie nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektr. (z akum.) w kW	Napęd	Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	№ bieżący
319	Wieliczka (kom.)	Wieliczka	miasto	—	—	—	—	—	319
320	Wieliczka (pr.)	"	kop. soli	—	2300	P. 5	Tr. 220	3000	320
321	Witkowo (kom.)	Witkowo	miasto	1912	47 Ak.	S. 1	St. 2×110	—	321
322	Włocławek (kom.)	Włocławek	"	1915	361	P. 3	St. 220	—	322
323	Włocławek (pr.)	"	"	1914	79 Ak.	P. 2 i G. 1	St. 110	—	323
324	Włodawa (bez konces.)	Włodawa	"	w.	73	G. 3 i W. 1	St. ?	—	324
325	Wolbrom (bez konces.)	Olkusz	"	—	—	—	—	—	325
326	Września (kom.)	Września	"	1900	521 Ak.	P. 2	St. 220	350	326
327	Wronki (kom.)	Szamotuły	"	1904	271 Ak.	P. 1 i S. 1	St. 220	78	327
328	Wyszogród (konces.)	Płock	"	1917	24	G. 1	St. ?	—	328
329	Wyszków (konces.)	Pułtusk	"	w.	—	—	—	—	329
330	Wyrzysk (pr.)	Wyrzysk	okręgowa	1911	648	S. 3	Tr. 15000 220/380	500	330
331	Zaklików (konces.)	Janów	miasto	—	—	—	—	—	331
332	Zakroczym (konces.)	Warszawa	"	1918	25	P. 1	St. 220	—	332
333	Zakopane (Kuznice) (kom.)	Nowy Targ	uzdrowisko	—	360	P. 1 i Tw. 1	Tr. 5000	200	333
334	Zamość (kom.)	Zamość	miasto	1919	150	P. 1	Tr. 3000	—	334
335	Zaleszczyki (kom.)	Zaleszczyki	"	—	50	S. 1	St. 220	—	335
336	Zawiercie (konces.)	Będzin	"	1917	—	P.	St.	—	336
337	Zawiercie (pr.)	"	T. A. Zawiercie przedziałnia i tkalnia	—	2300	P.	Tr. 500, St. 500 i 220	—	337
338	Zawiercie (pr.)	"	T. A. Sosnowickie fabr. rur i żelaza	—	2714	P.	Tr. 3000	—	338
339	Ząbkowice (pr.)	"	T. A. Elektrochemiczne Zakłady w Ząbkowicach	—	3040	Tp. i P.	St 500 i 110 Tr. 3100 St. 130	—	339
340	Ząbki (pr.)	Warszawa	Zakłady Ceramiczne H. Ronikiera	1913	66	S. 2	St. 2×230	—	340
341	Zbaraż (konces.)	Zbaraż	miasto	—	—	—	—	—	341
342	Zduńska Wola (kom.)	Sieradz	"	1916	66	P. 1	St. 220	—	342
343	Zelów (konces.)	Łask	"	1918	45	P. 1	St. 220	—	343
344	Zgierz (konces.)	Łódź	"	1909	1150	G. 3 i P. 1	Tr. 3000/220	—	344
345	Zgierz (pr.)	"	f. suk. Lorentza i Krausche	—	100	P.	St. 110 i 120	—	345
346	Złoczew (pr.)	Sieradz	miasto	—	—	—	—	—	346
347	Złoczów (pr.)	Złoczów	"	—	92	S. 2	St. 2×110	—	347
348	Złoty Potok (bez konc.)	Częstochowa	osada	1917	4	Tw. 1	St. 220	—	348
349	Zarki (konces.)	Będzin	miasto	1916	30	P. 1	Tr. 220/130	—	349
350	Żuromin (konces.)	Sierpc	"	1918	17	G. 1	St. ?	—	350
351	Żółkiew	Żółkiew	"	—	148 Ak.	S. 2	St. 2×110	—	351
352	Żychlin (bez konc.)	Kutno	"	1918	8	G. 1	St. ?	—	352
353	Żyrardów (konces.)	Błonie	"	1918	30	P.	St. 220	—	353
354	Żyrardów (pr.)	"	zakłady żyrardowskie i częściowo miasto	—	—	—	—	—	354
355	Żywiec (pr.)	Żywiec	browar	—	—	—	—	3000	355
356	Żywiec (pr.)	"	papiernia	—	—	—	—	—	356

Statystyka elektrowni Województwa Śląskiego w roku 1920.

Statystyka elektrowni Województwa Śląskiego wr. 1920 obejmuje elektrownie, znajdujące się na przyznanych Polsce częściach Śląska Górnego i Cieszyńskiego.

Materiałem dla tej statystyki posłużyły:

- 1) dla Śląska Górnego, — statystyka „Katowickiego Towarzystwa dozoru nad kotłami“ (Überwachungsverein) za rok 1920, dotąd jeszcze nie ogłoszona a uprzejmie udzielona przez dyrektora Wydziału Elektrotechnicznego tego Towarzystwa inż. Vogla. Statystyka uwzględnia tak elektrownie użyteczności publicznej, jak i pracujące dla potrzeb własnych zakładów przemysłowych,
- 2) dla Śląska Cieszyńskiego, — materiałem posłużyła statystyka umieszczona w pracy „W sprawie Elektryfikacji Polski“ inż. Kühna z roku 1919, uwzględniająca tylko elektrownie użyteczności publicznej.

Ogólna moc zainstalowana elektrowni Województwa Śląskiego wynosi 346 832 kW, w tem moc okręgowej elektrowni w Chorzowie stanowi 68 300 kW¹⁾. Na

¹⁾ Ustawia się zespół na 18000 kW.

inne elektrownie Śląska Górnego przypada 280 359 kW, i na elektrownie Śląska Cieszyńskiego — 3 173 kW. Ogólnej rocznej ilości wyprodukowanej energii elektrycznej nie podajemy z braku danych. Roczna produkcja Chorzowskiej Okręgowej Elektrowni w roku 1921 wynosiła 303 556 000 kWh, z tego zużyto przez fabrykę azotu w Chorzowie 150 000 000 kWh, resztę oddano na potrzeby innych zakładów przemysłowych lub do zasilania sieci użyteczności publicznej.

Wobec tego, że sieci elektrowni okręgowych w Chorzowie i Zaborzu (po stronie niemieckiej) połączone są dla pracy równoległej, niektóre z wymienionych miejscowości i zakładów przemysłowych, położonych w pobliżu miejsca rozgraniczenia tych sieci, czerpią prawdopodobnie energię elektryczną częściowo z jednej lub drugiej elektrowni.

Wśród przytoczonych nazw miejscowości i zakładów przemysłowych, dla uniknięcia niezrozumienia, pozostawiono częściowo nazwy niemieckie, zwłaszcza w tym wypadku, kiedy te nazwy nie dały się odpowiednio spolszczyć.

O Z N A C Z E N I E   S K R Ó T O W

rubryka 2 { kom. = własność komunalna
pr. = prywatna
konces. = koncesyjna
rubryka 6 { Ak. = akumulatory

rubryka 7 { P. = maszyna parowa
G. = silnik gazowy
S. = " spalinowy (wogóle)
Tp. = turbina parowa

1	2	3	4	5	6	7
N ^o bieżący	Miejscowość i nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektrowni w kW	N a p ę d
1	Bielsko elektrownia konces. (Bielitz)	Bielsk	miasto	1893	2600	Tp. 1 i P. 6
2	Bielszowice kop. Węgla Rheinbaben (Bielschowitz)	Zabrze	szyb węgl. Rheinbaben	—	120	P. 2
3	Biertaltowy kop. węgla Emma (Birtaltan)	Rybnik	kop. węgla Emma " " Rymer	—	15300	Tp. 4
4	Bogucice kop. węgla Ferdinand (Bogutschütz)	Katowice	huta żel. Sylezja kop. węgla Ferdinand	—	5800	Tp. 2 i P. 3
5	Branica (pr.) młyn (Branitz)	Pszczyna	huta żel. Marta młyn i miasto	1908	64	P.
6	Brynów kop. węgla Oheim (Brynów)	Katowice	kop. węgla Oheim	—	7500	P. 3
7	Brzezinka kop. węgla Karlssegen (Birkental)	Katowice	kop. węgla Kaurlssegen	—	365	Tp. 1 i P.
8	Brzezinka kop. węgla Nowa Przemsza (Birkental)	Katowice	kop. w. Nowa Przemsza " " Karlssegen	—	830	P. 2
9	Chebbie kop. węgla Paulus-Hohenzollern (Morgenroth)	Bytom	szyb Godula	—	2000	Tp. 2
10	Chorzów fabr. azotu (Chorzow)	Katowice	fabr. azotu	—	31000	P. 3
11	Chorzów kop. węgla hr. Laura (Chorzow)	Katowice	szyb Bahn	—	3360	Tp. 1 i P. 2
12	Chorzów kop. węgla hr. Laura (Chorzow)	Katowice	szyb Hugo	—	700	Tp. 1
13	Chorzów elektrownia okręgowa (Chorzow)	Katowice	zasila miejscowości i zakłady przemysłowe wyszczególnione poniżej ¹⁾	—	68300	P. 2 i Tp. 8
14	Chwałowice kop. węgla Donnersmarck (Chwallowitz)	Rybnik	szyb Blücher	—	7740	Tp. 4
15	Cieszyn (kom.) elektr. miejska (Teschen)	Cieszyn	miasto	1909	490 Ak. 88	P. 1
16	Czarny Las kop. węgla Fryden (Schwarzwald)	Bytom	kop. węgla Fryden	—	1940	Tp. 2 i P. 3
17	Czernica kop. węgla Charlotte (Czernitz)	Rybnik	szyb Leo	—	6000	Tp. 3
18	Czerwionka kop. węgla Dubensko (Czerwionka)	Rybnik	kop. węgla Dubensko	—	5400	Tp. 2 i P. 2
19	Czerwionka (pr.) cegielnia (Czerwionka)	Rybnik	cegielnia	1902	2500	P.
20	Czulów fabryka celulozy (Czulow)	Pszczyna	fabryka celulozy	—	44	P. 2
21	Dąb kop. węgla Eminenz (Domb)	Katowice	kop. węgla Eminenz	—	52	P. 1
22	Dąb huta Beldon (Domb)	Katowice	Walcownia stali Beldon	—	296	P. 2
23	Gorzyczki kop. węgla Fryderyk (Klein Gorschütz)	Racibórz	szyb węgl. Fryderyk	—	1800	—
24	Gotartowice fabr. wyrob. emaljow. (Gottartowitz)	Rybnik	fabr. wyrob. emaljowan.	—	19	P. 1
25	Huta Eintracht huta żelazna Eintracht (Eintrachthütte)	Bytom	Odlewnia stali i żelaza Eintracht	—	570	P. 3
26	Huta Fryden huta żelazna Fryden (Friedenshütte)	Bytom	walcowania stali Fryden kop. węgla Fryden	—	19340	G. 10

¹⁾ Miejscowości (teryt. polskie) Bogucice, Brzezina, Brzozowice, Brynów, Chropaczów, huta Bismarcka, huta Królewska, huta Laura, Dąb, Dąbrówka, Katowice, Lipie, Michałkowice, Mysłowice, Nakło, Niedźwiedzice, Piekary Wielkie, Piekary—Ruda, Radzionków, Rozbark, Świętochłowice, Szopienice, Tarnowskie Góry, Załęże.

Zakłady Przemysłowe: (teryt. polskie) Andaluja, Bizozowice, Brandenburg, Bobrownik, Chasse-Fanny, Chorzów, Eminenz, Ferrum, Giszowice, Grünfeld, Hohenzollern, Huta Beldon, Huta Fryden, Huta Godula, Huta Hohenlohe, Huta Kunegunda, Jerzy, Królewska, Knurów, Łagiewniki, Matylda, Maks, Niemcy, Oheim, Rheinbaben, Ruda, Szarlej, Samuelsglück, Scheller, Świerklanec.

O Z N A C Z E N I E   S K R Ó T Ó W :

rubryka 8. { St. = prąd stały
Tr. = „ trójfazowy
Jd. = „ jednofazowy

rubryka 15. O. E. W. = Elektrownia Okręgowa w Chorzowie

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	Ilość maszyn elektrycznych	Gdzie pracują silniki elektr. pod czy nad ziemią	Ilość silników elektr. pod i nad ziemią	Moc silników elektr. pracujących pod i nad ziemią w K. M.	Moc przyłączonych odbiorników wraz ze światłem w kW	U w a g i	№ bieżący
Tr. 5000, Jd. 2000; St. 220/110	3860	—	—	—	—	4950		1
Tr. 6000, 2000, 220, 110	—	2	pod nad	12 23	596 2632	2022	Otrzym. dod. prąd z szyb węgl. Delbrück i z elektr. O. E. W.	2
Tr. 20000, 5000, 500, 220, 120; St. 250	—	5	pod nad	36 68	1752 2755	3980	Zasila m. Racibórz i zakł. nikl. w Paruszwowicach	3
Tr. 2000, 500, 120; St. 220	—	5	pod nad	66 117	5760 3360	7844		4
St. 2×110	3	—	—	—	—	108		5
Tr. 6000, 3000, 500, 220, 120; Jd. 220	—	3	pod nad	19 98	2460 7830	6833	Otrzymuje dod. prąd z elektr. O. E. W.	6
Tr. 6000, 2000, 120; St. 110	—	2	pod nad	9 4	895 41	827	Otrzym. prąd z kop. w Przemsza, wł. elektr. służy jako rezerwa	7
Tr. 2000, 500, 120,	—	2	pod nad	11 39	2042 1006	2633		8
Tr. 6000, 500, 110,	—	2	pod nad	5 31	988 2023	2623	Otrzymuje dod. prąd z elektr. Bobrek	9
Tr. 6000, 500, 120,	—	3	—	407	14998	12800	Otrzym. dod. prąd z O. E. W. 170.000.000 kWh. (1920 r.) (a w 1921 r. — 150.000.000).	10
Tr. 3000, 500, 120, 60; St. 250	—	3	pod nad	39 39	2564 832	3030		11
Tr. 3000, 500, 120,	—	1	pod nad	23 40	1679 1190	2494		12
Tr. 6000, 500, 120,	303556 (w r. 1921)	—	—	—	—	—	Pracuje na wspólną sieć z elektrownią Zaborze	13
Tr. 3000, 500, 120; St. 250, 110	—	4	pod nad	18 57	2611 4298	5960		14
Tr. 8000/190; St. 110	1500	—	—	—	—	651		15
Tr. 6000, 500, 120; St. 2×110	—	5	pod nad	33 43	3487 1271	4100	Otrzymuje dodatk. prąd z huty Fryden	16
Tr. 20000, 1000, 120; St. 250	—	3	pod nad	30 45	1350 1370	2348		17
Tr. 6000, 3000, 500, 120	—	4	pod nad	27 101	3056 2328	4682		18
Tr. 3000/1000 520/130	275	—	—	—	—	457		19
St. 110	—	2	—	3	28	38		20
Tr. 6000, 1000, 120	—	1	pod	8	1088	1373	Otrzym. prąd z elektr. O. E. W., własna służy jako rezerwa	21
Tr. 6000, 500, 220, 120; St. 220	—	2	—	427	11049	10750	Otrzymuje dodatkowo prąd z elektrowni O. E. W.	22
Tr. 3000, 500, 120	—	2	pod nad	1 23	300 413	632		23
St. 110	—	1	—	—	—	8		24
St. 220	—	3	—	147	2023	1743		25
Tr. 6000, 500, 120; St. 2×110	—	10	—	640	18495	17339	Połączona z siecią elektr. O. E. W.	26

Miejscowości (teryt. niemieckie) Bytom, Szombierki.

Zakłady przemysłowe (teryt. niemieckie): Bleischarlei, Fiedlersglück, Florentyna, Heinitz, Hohenlohe, huta Wilhelm, Jeny-Otto, Nowa-Wiktorja, Neudorf, Paulus, Hohenzollern, Roccoo, Redensblück, Wilhelmglück, Carnalsfreude.

1	2	3	4	5	6	7
№ bieżący	Miejscowość i nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektrowni w kW	N a p ę d
27	Huta Królewska huta żel. Królewska (Königshütte)	Huta Król.	Huta żelazna		6225	P. 6 i G. 2
28	Huta Laura kop. węgla Laura (Laurahütte)	Katowice	szyb Ficinus " Knof " Richter huta żelazna Laura fabr. Fitzner	—	14024	Tp. 2 i P. 3
29	Kamień kop. węgla Andaluzyja (Kamin)	Bytom	kop. węgla Andaluzyja kop. cynku Fiedlersglück kop. cynku Jenny-Otto i Wilhelmglück	—	4000	Tp. 1
30	Katowice huta żelazna Marta (Kattowitz)	Katowice	kop. cynku Cecylja Huta żelazna Marta	—	80	P. 1
31	Knurów kop. w. Knurów Wsch. i Zach. (Knurów)	Rybnik	kop. węgla Knurów Wsch. i Zach.	—	4400	Tp. 2
32	Kostuchna kop. węgla Boer (Kostuchna)	Pszczyna	szyb węglowy Boer kop. węgla Heinrich " " Emanuelssegen " " Fürsten	—	7242	Tp. 2 i P. 2
33	Lipiny kop. węgla Matylda (Lipine)	Bytom	kop. węgla Matylda	—	63	P. 3
34	Lipiny walcowania cynku Sylezja (Lipine)	Bytom	walcown. cynku Sylezja. huta cynk. Sylezja kop. węgla Matylda	—	2750	Tp. 2
35	Lubliniec (kom) (Lublinitz)	Lubliniec	miasto	1902	86	P.
36	Łagiewniki kop. węgla Florentyna (Hohenlinde)	Bytom	kop. węgla Florentyna	—	106	P. 2
37	Łagiewniki huta żelazna Hubertus (Hohenlinde)	Bytom	huta żelazna Hubertus	—	1254	Tp. 1 i P. 3
38	Łaziska Średnie kop. węgla Neu-Glückauf (Mittel-Lazisk)	Pszczyna	kop. węgl. Neu-Glückauf " " Gott mit uns " " Heinrichglück " " Prinzen " " Brade	—	5300	P. 2
39	Łaziska Średnie Kraft und Schmelzwerke (Mittel-Lazisk)	Pszczyna	miasto Pszczyna kop. węgl. Prinzen " Neu-Glückauf	—	11600	Tp. 2
40	Mikołów fabryka papieru C. H. Dittrich (Nikola)	Pszczyna	fabr. pap. C. H. Dittrich	—	600	—
41	Mysłowice kop. węgla Mysłowice (Mysłowitz)	Katowice	kop. węgla Mysłowice	—	6535	Tp. 2 i P. 4
42	Niewiadom kop. węgla Hoym Laura (Birkenau)	Rybnik	kop. węgla Hoym Laura	—	2008	P. 3
43	Nowawieś kop. węgla Gottessegen (Neudorf)	Katowice	kop. węgl. Gottessegen " " Hugo Zwang	—	12100	Tp. 5 i P. 3
44	Orzégów kop. w. Paulus-Hohenzollern (Orzégów)	Bytom	huta żelazna Antonina szyb Gotthard	—	1600	Tp. 1 i P. 2
45	Paruszowiec huta żelazna Sylezja (Paruschowitz)	Rybnik	huta żelazna Sylezja	—	567	Tp. 1 i P. 1
46	Pniowiec fabryka prochu (Pniowitz)	Tarnowskie Góry	fabryka prochu	—	700	Tp. 1 i P. 1
47	Popielów kop. węgla Rymer (Poppelau)	Rybnik	kop. węgla Rymer	—	360	P. 1
48	Pszowskie Doly kop. węgla Anna (Fschower Dollen)	Rybnik	kop. węgla Anna " " Rymer	—	15000	P. 2
49	Pszczyna elektrownia miejska (Pless)	Pszczyna	miasto fabr. papieru Dittrich szyb Erbreich	—	324	P. 3
50	Radoszowy Górne kop. węgla Charlotte (Ober Radoschau)	Rybnik	szyb Schreiber	—	207	P. 3
51	Radoszowy Górne kop. węgla Charlotte (Ober Radoschau)	Rybnik	szyb Schreiber	—	575	P. 2
52	Radzionków kop. węgla Radzionków (Radzionkau)	Tarnowskie Góry	kop. węgla Radzionków	—	4450	Tp. 4
53	Ruda kop. węgla Brandenburg (Ruda)	Zabrze	kop. cynku Nowy Dwór kop. węgla Brandenburg	—	760	P. 2
54	Ruda elektrownia Nikolaus (Ruda)	Zabrze	kop. węgla Brandenburg " " hr. Franciszek	—	11300	—
55	Strzybnica huta ołowiu Fryderyk (Friedrichshutte)	Tarnowskie Góry	szyb węgl. Klara huta ołowiu i srebra Fryderyk	—	960	Tp. 1 i P. 2

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	Ilość maszyn elektrycznych	Gdzie pracują silniki elektr. pod czy nad ziemią.	Ilość silników elektr. pod i nad ziemią	Moc silników elektr. pracujących pod i nad ziemią w K. M.	Moc przyłączonych odbiorników wraz ze światłem w kW	U w a g i	№ bieżący
Tr. 3000, 500, 300, 150; St. 440, 220	—	8	—	662	16683	14820		27
Tr. 3000, 500, 120	—	4	pod nad	19 37	1819 791	2345		28
Tr. 6000, 1000, 500, 120	—	2	pod nad	15 23	4328 2171	5574	Otrzym. dodatk. prąd z elektr. O. E. W.	29
Tr. 2000; St. 110	—	1	—	94	3132	2715	Otrzymuje dodatkowo prąd z kopalni węgla Ferdynand	30
Tr. 6000, 2000, 500, 200; St. 220	—	2	pod nad	54 78	3791 4768	7415	Otrzym. dodatk. prąd z elektr. O. E. W.	31
Tr. 20000, 10000, 3000, 500, 220, 120; St. 250, 110	—	4	pod nad	49 109	1473 2302	3268	Pracuje równolegle z centralą kop. węgla Glückauf	32
Tr. 6000, 500, 220, 120; St. 250, 110	—	3	pod nad	22 13	231 245	498	Otrzym. dod. prąd z elektr. walc. cynku Sylezja i z el. O. E. W.	33
Tr. 6000, 500, 120	—	2	—	10	364	334		34
St. 220	—	—	—	—	—	—		35
Tr. 6000, 3000, 500, 220, 120; St. 220, 110	—	2	pod nad	21 13	1622 550	1959	Otrzym. prąd z elektr. O. E. W., własna służy jako rezerwa	36
St. 220	—	4	—	145	2769	2501		37
Tr. 20000, 10000, 2000, 500, 120; St. 220	—	2	pod nad	15 35	1062 1230	1985	Może pracować równolegle z elektrownią kop. węgla Prinzen i elektr. kop. węgla Boer	38
Tr. 6000, 2000, 90; St. 110; Jd. 500, 220	40880	2	—	86	1175	1047		39
Tr. 500, 120	—	2	—	12	313	270	Otrzymuje dodatkowo prąd z elektrowni Pszczyna	40
Tr. 2000, 220, 120; St. 250, 110	—	6	pod nad	62 63	2903 2419	4669		41
Tr. 500, 120	—	4	pod nad	7 19	1607 380	1734		42
Tr. 4600, 2000, 500, 120; St. 220	—	9	pod nad	86 64	6965 2394	8125		43
Tr. 6000, 2000, 500, 220, 110; St. 220, 2×110	—	3	pod nad	9 41	1187 1654	2465	Otrzymuje dodatkowo prąd z kop. węgla Boer	44
Tr. 20000, 3000, 220; St. 2×110	—	2	—	84	1582	1461	Otrzymuje dodatkowo prąd z elektrow. kop. węgla Emma	45
Tr. 500, 120; St. 185	—	2	—	46	682	620		46
Tr. 20000, 5000, 500, 220, 120; St. 220	—	2	pod nad	16 46	1397 2776	3596	Otrzym. dod. prąd z elektr. kop. w. Emma i elektr. kop. w. Anna	47
Tr. 20000, 5000, 2000, 500, 120	—	2	pod nad	13 67	696 3803	3875	Może pracować równolegle z elektr. kop. węgla Charlotte	48
Tr. 3000, 380, 120	—	4	—	10	88	73		49
Tr. 20000, 1000, 120; St. 250	—	3	pod nad	25 3	1452 73	1337		50
Tr. 20000, 1000, 750; 120; St. 250	—	4	pod nad	58 25	3061 757	3321		51
Tr. 2000, 500, 120; St. 220	—	4	pod nad	66 39	2891 1367	5450		52
Tr. 6000, 1000, 120; St. 110	—	2	pod nad	20 52	470 1596	2133	Otrzymuje prąd z elektrowni Nikolaus i z elektr. O. E. W.	53
Tr. 6000, 1000, 120	—	4	—	43	835	715		54
St. 2×110	—	3	—	119	1135	1025		55

1	2	3	4	5	6	7
N ^o bieżący	Miejscowość i nazwa zakładu	Powiat	Miejscowości względnie zakłady przemysłowe przyłączone	Rok założenia	Instalowana moc elektrowni w kW	N a p ę d
56	Świętochłowice kop. węg. Deutschland (Schwientochlowitz)	Bytom	kop. węgla Deutschland " " Schlesien	—	8750	Tp. 4
57	Świętochłowice huta żel. Falwa (Schwientochlowitz)	Bytom	huta cynk. Guidotto	—	16500	Tp. 2
58	Świętochłowice fabr. Rütgers (Schwientochlowitz)	Bytom	huta żelazna Falwa walc. stali Bismarck fabr. Rütgers	—	525	P. 2
59	Świerklaniec majątek ziemski (Neudeck)	Tarnowskie Góry	majątek ziemski	—	122	P. 2
60	Szopienice kop. węgla Giesche (Schoppinitz)	Katowice	szyb węgl. Morgenrothfeld	—	8600	—
61	Szopienice kop. węgla Giesche (Schoppinitz)	Katowice	walc. cynku Bernhard huta cynk. Uthemann und Saegerhutte	—	2390	Tp. 2 i P. 1
62	Wodzisław (kom.) cegielnia (Loslau)	Rybnik	huta cynk. Wilhelmine szyb Wildensteinsegensid	1899	136	P.
63	Ząbże kop. węgla Cleophas (Zalenze)	Katowice	cegielnia i miasto	—	10390	Tp. 6 i P. 3
64	Zawisze majątek ziemski (Zawise)	Pszczyna	kop. węgla Cleophas	—	30	—
					346832	

Normy i przepisy bezpieczeństwa.

Z prac Komisji Przepisowej.

Coraz szersze koła elektrotechników zaczęły interesować się w ostatnich czasach przepisami bezpieczeństwa. Poruszenie w prasie i na posiedzeniach kół zawodowych tematów, związanych z elektryfikacją Polski, powstanie kilku wielkich przedsiębiorstw elektrycznych, skierowało myśli na tory praktycznego wykonania urządzeń elektrycznych i związanych z tem przepisów. Taki stan rzeczy przyczynił się w znakomitej mierze do aktualności tematu i sprawa przepisów poruszana była na zjeździe w Toruniu, w kołach Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich i w prasie.

Komisja Przepisowa, witając z radością ten objaw, pragnie na łamach Przeglądu Elektrotechnicznego podzielić się z czytelnikami pracą, której dokonała; sądymy, że rzeczowa krytyka przyczyni się do wszechstronnego opracowania projektowanych przepisów.

Projekt norm i przepisów obejmuje dwa zasadnicze działy, a mianowicie: 1) ustrój i normy, 2) budowę. Poza tem zawiera on przepisy specjalne (np. kopalniane, kolejowotramwajowe, statkowe i t. p.) oraz dział o obsłudze urządzeń.

Wobec słabego rozwoju naszego przemysłu najważniejsze są, zdaniem Komisji, przepisy o budowie urządzeń i z tego powodu publikację rozpoczynamy od tego działu, zaznaczając, że w Nr. 3 i 4 Przeglądu ukazała się już część pracy Komisji „O układaniu przewodów napowietrznych oraz kabli na terenie kolejowym, na skrzyżowaniach i w miejscach zbliżenia do przewodów i kabli prądów silnych”. Komisja Przepisowa.

Ustawianie maszyn i akumulatorów.

1) Prądnice i silniki.

1. Maszyny elektryczne powinny być ustawione zdala od łatwopalnych materiałów.

2. Kadłuby i podstawy maszyn wysokiego napięcia powinny być uziemione. Podłoga w pobliżu maszyn, zbudowana z materiałów, nie będących dobrymi izolatorami, powinna być połączona z kadłubem maszyn i uziemiona.

3. W wyjątkowym wypadku, gdy maszyny wysokiego napięcia muszą być izolowane od fundamentów, należy również izolować podłogę naokoło maszyny.

4. Transformatory wysokiego napięcia powinny być zaopatrzone w uziemione osłony metalowe lub też powinny być umieszczone w specjalnych ochronach izolowanych. Wyjątek stanowią transformatory, w specjalnych stacjach transformacyjnych, lub też transformatory, ustawione w miejscach niedostępnych (na słupach, konsolach etc.).

5. O rdzenie transformatorów wys. napięcia nie są uziemione, powinny być zastosowane urządzenia, umożliwiające to uziemienie lub też skutecznie obustronne wyłączenie transformatora.

6. Wszystkie części maszyn nieizolowane, a znajdujące się pod napięciem, powinny być zabezpieczone w ten sposób, ażeby mimowolne ich dotknięcie było niemożliwe.

Przy wysokim napięciu części maszyn izolowane, znajdujące się pod napięciem, powinny być w ten sam sposób zabezpieczone.

Jeżeli zabezpieczenia tego nie uwzględni ustrój maszyny, musi ono być uskutecznione przez odpowiednie ustawienie maszyny lub też przez zastosowanie odpowiednich urządzeń ochronnych.

7. Części zewnętrzne maszyn, znajdujące się pod napięciem, powinny być umocowane na izolujących podkładkach z materiału ogniotrwałego.

2) Akumulatory.

1. Użycie celuloidu dozwolone jest tylko przy baterjach do 16 V napięcia.

2. Dla obsługi baterji akumulatorów wysokiego napięcia należy urządzić chodnik, skutecznie izolowany od ziemi.

3. Baterje wysokiego napięcia powinny być w ten sposób ustawione, ażeby równoczesne zetknięcie się z punktami o różnicy potencjałów większej od 250 V było niemożliwe.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Rodzaj prądu i napięcie	Produkcja roczna w tysiącach kWh	Ilość maszyn elektrycznych	Gdzie pracują silniki elektr. pod czy nad ziemią	Ilość silników elektr. pod i nad ziemią	Moc silników elektr. pracujących pod i nad ziemią w K. M.	Moc przyłączonych odbiorników wraz ze światłem w kW	U w a g i	№ bieżący
Tr. 10000, 6000, 3000, 500, 120; St. 220, 110	18409	4	pod nad	32 75	2586 4022	5744	Pracuje równoległe z elektr. huty żelaznej Falwa	56
Tr. 2000, 3000, 500, 120; St. 500, 220	—	4	—	452	21132	18521	Pracuje równoległe z elektrow. kop. węgla Deutschland	57
St. 2×220	—	5	—	55	806	772		58
Tr. 3000; St. 220	—	2	—	5	26	34	Otrzymuje prąd dodatkowo z elektrowni O. E. W.	59
Tr. 6000, 2000, 500, 120; St. 250	—	2	pod nad	73 134	1284 7013	8029		60
Tr. 6000, 2000, 500, 120; St. 250	—	3	pod nad	66 46	5021 1173	5296		61
St. 2×110	35	—	—	—	—	81		62
Tr. 50000, 6000, 3000, 500, 220, 110; St. 220, 120	—	7	pod nad	117 106	6917 4185	9595		63
St. 110	—	2	—	2	13	21		64

Baterje o napięciu 1000 V i wyższym powinny być podzielone na poszczególne grupy o napięciu nie większym, niż 500 V.

4. Poszczególne ogniwa baterji akumulatorów powinny być izolowane od podstawy, ta ostatnia zaś powinna być ustawiona na izolujących, ogniotrwałych i nieprzemakalnych podkładach.

Pomimo dosyć korzystnych warunków obciążenia, tylko 8,472% w 1919 i 8,818% w 1920 roku ogólnego doprowadzonego ciepła poszło na pożytek, resztę t. j. 91,5%, względnie 91,2% stracono bezużytecznie. A.

Z przemysłu i gospodarki elektrycznej.

Tramwaje Miejskie w Warszawie.

Dziennik Zarządu m. st. Warszawy w Nr. 11 z dnia 3 lutego r. b. podaje następujące dane eksploatacyjne z elektrowni tramwajów miejskich za 1919 i 1920 lata.

	1919	1920
Wyprodukowano kWh	8257630	7745890
Oddano do sieci kWh	7512164	6962730
Zużycie własne w %-ch	9	0,75
Węgla spalono tonn	15830,5	14763,6
Na 1 kWh węgla kg	1,91	1,91
Elektrownia była w ruchu godzin	6367	6119
Średnie obciążenie elektrowni kW	1300	1260
Z 1000 ciepłostek wyprodukow. Wh	98	102
Koszt wytworzenia 1 kWh mk.	0,346	1,96

Elektrownia posiada trzy turboprądnice o mocy 1200 kW każda, stopień więc wyzyskania elektrowni (Ausnutzungs-faktor) wynosił $\frac{8257630}{3 \times 1200 \times 8760} \times 100 = 26\%$ w 1919 r. i

$$\frac{7745690}{3 \times 1200 \times 8760} \times 100 = 24,5\% \text{ w 1920 roku.}$$

Wiemy, że 1 kilowatogodzina jest równoznaczna 864,5 ciepłostkom, wyprodukowane więc z 1000 ciepłostek 0,098 kWh w 1919 i 0,102 kWh w 1920 roku, odpowiadają 84,72 ciepłostkom w pierwszym, względnie 88,18 ciepłostkom w drugim roku.

Elektrownia w Sierszy.

W swoim czasie elektrownia w Sierszy zażądała zmiany taryfy za energję elektryczną. Zwołana w tym celu Komisja Rozjemcza wydała swe orzeczenie, lecz nie zgodził się z niem Minister Przemysłu i Handlu. Obecnie tę sprawę rozstrzygać będzie komisja rzeczoznawców. Przewodniczącym tej Komisji jest inż. H. Zarzycki.

Ruch pasażerski w Londynie w roku 1920.

(El. Railway and Tramway 2.XII 1921). Ludność wielkiego Londynu wynosi około 7 milionów mieszkańców, podzielonych między śródmieście i miejscowości podmiejskie w stosunku 3:2. Przytem stosunek ten zmienia się stopniowo na korzyść miejscowości podmiejskich, powodując znaczny ruch podmiejski. Najwięcej pasażerów przewożą tramwaje, bo 1065788631, następnie omnibusy — 935946002, koleje podziemne — 265587941, koleje normalne w obrębie Londynu i w ruchu podmiejskim przewożą około 892000000 osób. Ogólna zatem liczba pasażerów, przewieziona w obrębie Londynu przez omnibusy, tramwaje i koleje żelazne w roku 1920 wyniosła 3159322574.

Koleje normalne noszą się z myślą elektryfikacji swoich podmiejskich linii, mając przed oczami przykład elektryfikacji podmiejskich linii kolei Londyn — Brighton and Soutd Coart. Wprowadzenie trakcji elektrycznej zwiększyło znacznie ruch. Przyrost dochodów brutto wyniósł 240%. K. M.

Częstość ruchu tramwajów a dochodowość.

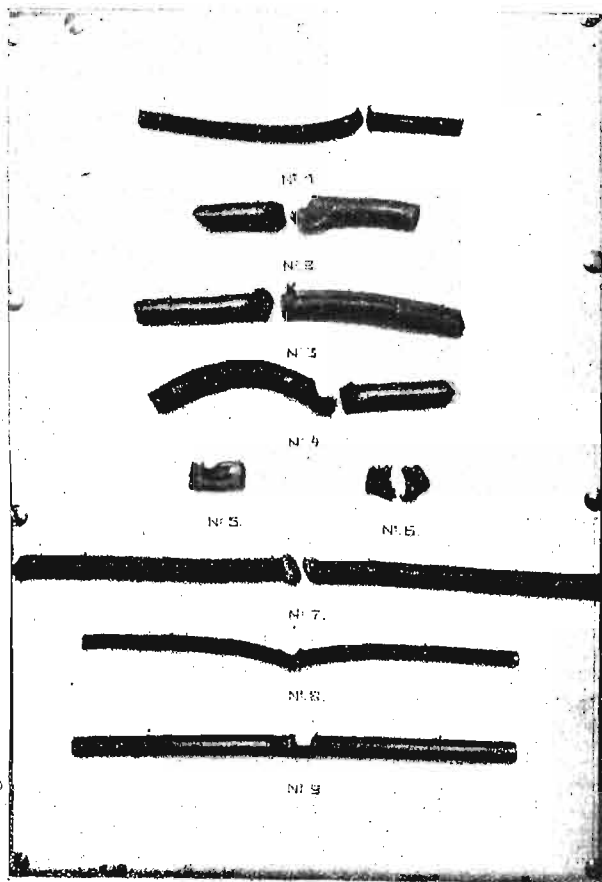
Ciekawe dane o wpływie częstości ruchu tramwajów na ich dochodowość podaje „Electric Railway Journal“ (Nr. 2, str. 82, 1922 roku). W niewielkiem mieście

zachodnio-amerykańskim na linii, biegnącej od dworca kolejowego przez środek miasta, wagony kursowały początkowo co 8 minut. Dochód wynosił 21 dolarów od wagonu dziennie. Stopniowo gęstość ruchu była zwiększana i jednocześnie rosły dochody. Wyniki były następujące: przy częstotliwości co 5 min. — 25 dolarów; co 4 min. — 29 dol.; co 3 min. — 35 dol.; co $2\frac{1}{2}$ min. — 40 dol. Wszystko to działo się w ciągu jednego roku.

St. Wil.

Wiadomości techniczne.

Uszkodzenia sieci górnej tramwajów Warszawskich. Podczas wojny zanotowane zostały w Tramwajach

Warszawskich dotychczas niespotykane uszkodzenia sieci: przestrzelenie drutu roboczego.

przewodu takiego nie posiadam, gdyż miedź, której nie zdążyli zabrać rosjanie, rozkradziono.

Największą liczbę przestrzeleni drutu zanotowano od roku 1918 do 1921.

W listopadzie 1918 r. podczas wypędzania Niemców z Warszawy mieliśmy dwa wypadki przestrzelenia; wzorów tych uszkodzeń nie zachowano.

Rys. Nr. 2 przedstawia drut roboczy żelazny, przestrzelony przez legionistę w grudniu 1918 r. w Al. Jerozolimskich przy dw. Kaliskim. Charakterystyczne jest całkowite rozplaszczanie drutu.

W styczniu 1919 r. mieliśmy cztery wypadki przestrzelenia drutu. Dwa w Szpitalu Ujazdowskim, rys. Nr. 3 i 4 (drut żelazny), jeden na ul. Sierakowskiej, rys. Nr. 5 i jeden na ul. Zygmuntowskiej, rys. Nr. 6 (oba wzory miedziane).

Podczas iawazji bolszewickiej w sierpniu 1920 roku przestrzelono drut na ul. Targowej (rys. Nr. 7); był to przewód roboczy na rozjeździe. Drut upadł, lecz tak szczęśliwie, że prąd nie poraził nikogo, z całego szeregu taborów wojskowych, dążących do Warszawy.

W roku 1921 — dwa wypadki przestrzelenia drutu spowodowane były wiatami Wielkanocnymi; rys. Nr. 8 — drut ochronny na ul. Towarowej i rys. Nr. 9 — drut roboczy miedziany (50 mm^2) na Wolskiej przy kościele.

Powyższe wypadki dały się zauważyć zaraz po uszkodzeniu, za wyjątkiem trzech:

1) W szpitalu Ujazdowskim, rys. Nr. 3, przestrzelony drut roboczy, pod napięciem 600 V upadł na piasek, co-prawda suchy i leżał tak przez dwa dni; elektrownia tego nie wyczuła, pomiary nie wykazały, wagony w dzielnicy tej kursowały normalnie, dopiero wypadek ten zauważył funkcjonarjusz tramwajowy, czyszczący szyny.

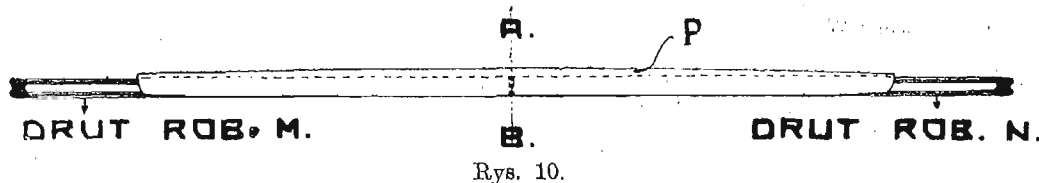
2) Podczas rewizji zauważono uszkodzenie (rys. 5) jak widać nieznaczne.

3) Również podczas rewizji sieci znalezione zostało przestrzelenie (rys. 9); jak widać z rysunku $\frac{2}{3}$ przekroju kula wyrwała, przewodnik w tym że stosunku został osłabiony, pomimo to drut nie pękł.

Żelazny drut uszkodzony wycinano z całego pola, od wieszaka do wieszaka, i zamieniano na nowy. Z miedzianym drutem obchodzono się oszczędniej, wycinając małe kawałki, jako okaz (rys. 5 i 6), następnie oba końce lutowano przy pomocy specjalnych mosiężnych złączy (rys. 10).

Dwa końce drutu roboczego *M* i *N* wsuwa się w złącze w ten sposób, ażeby grzbiet *P* był u góry, po dolnej części przesuwają się ślizgacze wagonów.

Złącza te pracują doskonale, drut roboczy w miejscach tych nie podlega ani większemu zdarciu, ani osłabieniu.

W październiku 1914 r. żołnierz rosyjski, strzelając do aeroplanu niemieckiego, przestrzelił drut ochronny na ul. Srebrnej (patrz rys. Nr. 1). Następnym kilka wypadków przestrzelenia zauważono podczas opuszczania Warszawy przez Rosjan. Wtedy to (w sierpniu 1915 r.) wojsko rosyjskie zupełnie celowo strzelało do drutów tramwajowych i w ten sposób ułatwiano sobie opuszczanie sieci na ziemię. Wzoru

Razem więc od 1914 roku do 1. I. 1922 zanotowano 11 wypadków przestrzelenia drutów tramwajowych, z których 8 spowodowanych było działaniami wojennymi, trzy zaś — lekkomyślnością.

E. N.

Wiadomości bieżące.

Głos robotnika polskiego z Ameryki. Od inż. E. Napieralskiego otrzymaliśmy wiadomość następującą: Tramwaje Warszawskie przystąpiły obecnie do zamiany drutów roboczych żelaznych na miedziane, zakupione w Ameryce. W jednym z bębnow znalaziono charakterystyczny list, dosłowny odpis którego załączam:

Standard Underground Cable Co Perth Amboy, N. J. Marca 5 1920.

„Ten drut był zrobiony i odesłany przez Polaków w Ameryce. Pod tą kompanją robią prawie same Polacy. Mielishmy wielki zaszczyt, że doczekalishmy się usłużyć i widzieć na kolach pisać polskie nazwiska i miasto Warszawa. Zarządzajcem tem Departamentem co drut był zrobiony jest polakiem“.

następuje podpis i adres.

Zaznaczam, że tych słów kilka, przesłanych przez robotników polskich z Ameryki, zrobiło niezmiernie miłe wrażenie na pracownikach wydziału sieci tramwajów warszawskich — odpowiedziliśmy zbiorowym listem. *E. Nap.*

Państwowa Rada Kolejowa. Min. Kol. Żel. zwrócił się do Stow. Elektr. Polskich i Związku Elektrowni Polskich z propozycją wskazania wspólnego delegata i zastępcy do Państw. Rady Kolejowej. Ze strony kół fachowych postawiona została kandydatura inż. J. Tomickiego i inż. W. Gerlicza.

Zrzeszenie cieplne. Na zebraniu „Zrzeszenia cieplnego“ w Łodzi z dn. 20 stycznia r. b. na propozycję inż. Nowickiego (Poznań) ogólny Zjazd, projektowany w Łodzi w początku marca, został przeniesiony na targi Poznańskie na dzień 26 marca w gmachu Uniwersytetu Poznańskiego. Ze względu na charakter Zjazdu, w czasie Targów, referaty będą ograniczone do 2 tematów:

- 1) Zasoby energii cieplnej Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Zasoby energii wodnej.

Łódzkie Stow. Techników urządza wycieczkę wspólną na Targ Poznański. Wyjazd z Łodzi Kaliskiej w piątek 24 III o godz. 1-iej w południe, powrót w poniedziałek 27 III o godz. 6-iej rano. W niedzielę 26 III wspólny obiad w Bazarze.

Kongres tramwajowy w Brukselli. Powstały niedawno Związek przedsiębiorstw tramwajowych i kolejek dojazdowych w Polsce otrzymał od Prezesa Związku Międzynarodowego tych organizacji list z zawiadomieniem o Walnem Zgromadzeniu, mającem się odbyć dn. 18 lutego w Brukselli i z prośbą o wskazanie kandydata, mającego reprezentować Polskę. Z powodu spóźnionego zawiadomienia Polska na na Zjeździe tym nie mogła być reprezentowana. Jako reprezentant Polski wskazany został inż. W. Gerlicz.

KĄCIK JĘZYKOWY.

O czystość języka.

(Ciąg dalszy do str. 61 № 4 r. b.).

Zacznijmy od pewnych ozdóbek stylowych, tak często używanych przez piszących w mniemaniu, że są to naprawdę ozdoby.

1. *Takowy.* Uparty to wtręt; ani myśli kapitulować, mimo nawoływań; a jednak musimy go zgnębić! Przykład: „Co do przepisów bezpieczeństwa, to takowe nie zostały jeszcze wydane“. Na co tu komu te *takowe*? Przecież wystarczy zupełnie powiedzieć: „Co do przepisów, to nie wydano *ich* jeszcze; nie tak to może uroczyste brzmi, ale jest jasne i własne,—*takowy* zaś tutaj, to wprost rosyjskie *takowej*. Po polsku *takowy* zuaczy tyleż, co *taki*; aby więc nie cisnąć się z nim, gdzie nie potrzeba, lepiej o jego istnieniu zupełnie zapomnieć. Ale nie koniec jeszcze na tem: ponieważ rosyjskiemu *takowej* odpowiada w tem znaczeniu niemieckie *derselbe*, więc przez skrzyżowanie wpływów skojarzyliśmy te dwa wyrazy i poprawiamy *takowy* na *tenże*, nadużywając w ten sposób tego gdzieindziej zupełnie właściwego zaimka. Mówimy np.: „Silnik odsyłam Panu, ponieważ przewinięcie tegoż okazało się niemożliwem“; tu znowu należało powiedzieć: „ponieważ przewinięcie go.“ i t. d. Charakterystyczne jest, że z przywileju tego korzystają tylko pewne przypadki bądź rodzaje; nikt nie powie np.: „nie puszczonego w ruch prądnicy, ponieważ *taż* nie daje prądu“. Jest to również dowodem, że nie są to formy, płynące z poczucia językowego, lecz raczej obce naleciałości, tłumaczone bez istotnej potrzeby.

J. Rz.

Nowe wydawnictwa.

O elektrycznym spawaniu metali. Inż. T. Gayczak. Warszawa, nakładem *Mechanika*.

Jest to odbitka artykułów, które były drukowane w czasopiśmie *Mechanik*. Autor wyjaśnia zasady różnych rodzajów elektrycznego spawania, opisuje wyniki ich zastosowania przy robotach reparacyjnych w warsztatach kolejowych i daje szereg wskazówek, nader cennych dla praktyka. Autor miał na widoku nie tyle elektryczną stronę sprawy, ile właśnie potrzeby technologa i mechanika, który będzie miał z tem do czynienia. Broszura, aczkolwiek nie wyczerpuje całości sprawy, jest bardzo na czasie. Życzyćby należało, sby autor opracował temat, dzisiaj tak aktualny, w szerszym zakresie.

Słownik techniczny dla automobilistów polsko-francusko-niemiecki, francusko-polsko-niemiecki, oraz niemiecko-polsko-francuski, ułożył Stan. Szydelski por. W. P., wydanie drugie poprawione i rozszerzone. Nakład Księgarni Polskiej B. Połonieckiego we Lwowie.

Brak ustalonej terminologii automobilowej jest u nas przyczyną wielu nieporozumień oraz pewnego bezładu w tej dziedzinie życia technicznego. Niniejszy słownik, nader starannie opracowany będzie wielkim krokiem naprzód i odda pracującą obecnie w Warszawie komisji duże usługi. Niewątpliwie zechcą się z tym słownikiem zapoznać zarówno automobilisci, jak i wszyscy technicy i każdy kto się interesuje automobilizmem. Zauważyliśmy jedynie drobne usterki, jak: transformator — przeformywnacz, które jednak na całość wydawnictwa nie wpływają.

B. W. Diuszen. Radiotelegrafia, jej osnowy, uspiechi i rol w sówremiennej żizni. Berlin 1921. Knigoizdatielstwo „Znanie“, str. 172.

Przebywający na emigracji elektrotechnicy rosyjscy nie zaniedbują piśmiennictwa ojczystego: nakładem T-wa wydawniczego „Znanje“ w Berlinie została świeżo wydana serja książek rosyjskich z zakresu elektrotechniki, a w ich liczbie znajduje się wymienione dziełko B. W. Diuszena.

Jak zaznacza autor w przedmowie — celem książki nie jest bynajmniej nauczanie zasad radjotechniki, lecz jedynie zaznajomienie szerokiego ogółu z podstawami naukowymi i z ostatnimi udoskonaleniami.

Zgodnie z takim celem—dziełko jest utrzymane w tonie najzupełniej popularnym; podstawy fizyczne radjotechniki są ujęte dosyć pobieżnie, natomiast niemal wszystkie najnowsze udoskonalenia zostały uwzględnione w sposób mniej lub więcej wyczerpujący.

Ujęcie przedmiotu jest rzeczowe, sposób pisania żywy i nienudzający; książeczka zaleca się swym wyglądem zewnętrzny: papier dobry, druk wyraźny, rysunki staranne i liczne. Cena książeczki — 22 marki niemieckie — zdaje się bardzo umiarkowana.

Gdy się widzi tego rodzaju wyniki pracy emigrantów rosyjskich — mimowoli nasuwa się pytanie: dlaczego elektrotechnicy polscy, znajdujący się chyba w tym względzie w warunkach nieskończenie lepszych, niż elektrotechnicy rosyjscy na emigracji, nie mogą się jednak zdobyć na podobne wydawnictwa?

J. M.

Stowarzyszenia i Organizacje.

KALENDARZYK.

2 III (czwartek) o godz. 4 ej popoł. w lokalu Związku Elektryków P. odbędzie się posiedzenie Rady Związku.

8 III (środa) o g. 8-iej wiecz. w lokalu Stow. Radjotechników Pol. (Y. M. C. A.) Okólnik, 9, wygłosi odczyt inż. Heller o „Przemysle radjotechnicznym w Niemczech”. Wejście dla członków i wprowadzonych gości.

10. III (piątek) o godz. 3^{1/2}, odbędzie się wycieczka członków Zw. Zawodow. Inż. Elektr. do fabryki żarówek „Cyrkon”, ul. Nowowiejska, 13A. Pogadankę na miejscu mieć i oprowadzać będzie inż. E. Potemski.

14. III (wtorek) o godz. 8-iej wiecz. w Warsz. Kole Stow. Elektr. Pol. wygłosi odczyt inż. por. J. Machcewicz p. t. „Lampy neonowe, ich budowa, działanie i zastosowania”. Wejście dla członków i wprowadzonych gości.

25 III (sobota, święto) o g. 11-iej przed południem Związek Zaw. Inż. Elektr. organizuje wycieczkę do Teatru Polskiego przy ul. Oboźnej. Pogadankę na miejscu mieć i oprowadzać będzie inż. K. Gnoiński.

28 III (wtorek) o g. 8-iej wiecz. w Warszaw. Kole Stow. Elektr. Pol. prof. K. Drewnowski wygłosi odczyt o „Urządzeniach, zabezpieczających od przepięć”. Wejście dla członków i wprowadzonych gości.

Stowarzyszenie Radjotechników Polskich. Dn. 22 lutego r. b. odbyło się w obecności 40 członków i wprowadzonych gości czwarte zebranie odczytowe Stowarzyszenia, na którym inż. Chetel wygłosił referat na temat: „Przemysł radjotechniczny w Rosji”.

W bardzo treściwym i rzeczowym ujęciu prelegent przedstawił dzieje rozwoju radjotechniki rosyjskiej od jej powstania do rewolucji bolszewickiej.

W referacie zostało omówione powstanie i rozwój wszystkich przedsiębiorstw radjotechnicznych rosyjskich — nie tylko największych (Robtit, Siemens i Halske, Morskie Zakłady Radjotechniczne) lecz wielu drobniejszych, powstałych już podczas wojny. Podkreślono te liczne trudności, jakie zwalczając musiał powstający przemysł rosyjski, aby ostatecznie się niezależnie od obcego przemysłu radjotechnicznego, co wszakże zostało w zupełności osiągnięte — dzięki potężnej inicjatywie prywatnej i odpowiedniej polityce czynników rządowych — w szczególności wojskowej.

Wobec tego, że prelegent był jednym z najwybitniejszych współpracowników T-wa „Robtit” — rozwój tej placówki znalazł w referacie najgłębsze uwzględnienie; można się nawet w ogólnej budowie referatu dopatrzeć pewnej tendencji prelegenta w stosunku do „Robtit’a” — co zresztą nie obniża wysokiej wartości wykładu, który zapoznał słuchaczy z wleoma doniosłymi, a zupełnie nieznanymi faktami z rozwoju radjotechniki rosyjskiej. To też wykład był wysłuchany przez zebranych z najwyższym zainteresowaniem, a prelegenta nagrodzono rzeszłami oklaskami.

Niemniej ciekawą od referatu była dyskusja; obecny na zebraniu profesor D. N. Sokolow, znany żniacz na polu radjotechniki rosyjskiej, jeden z nielicznych jej pionierów, w dłuższym przemówieniu streszcza rozwój naukowy radjotechniki w Rosji: z przemówienia tego okazuje się, że już w roku 1901 wprowadzono wykłady radjotelegrafji w wojskowej szkole elektrotechnicznej, a w parę lat później zbudowano dwie stacje doświadczalne — Petersburgu i Kronsztacie.

Dalej szereg mówców (inż. Plebański, inż. Ładusau, inż. Litwiński, kpt. inż. J. ckwski, kpt. inż. Liberadzki) zabiera głos w sprawie referatu, mówiąc przeważnie o obecnym stanie radjotechniki rosyjskiej, który według powszechnie utrzymywanej się w naszych kołach fachowych opinii, ma być jakoby kwitnący. Prelegent stwierdza, że istotnie rząd bolszewicki dokłada wszelkich starań, aby radjotechnikę utrzymać na należytych poziomie, słusznie widząc w radjokomunikacji jeden z najważniejszych środków propagandy i komunikacji. To wszystko jednak, co piszą bolszewicy o obecnym kwitnącym stanie przemysłu radjotechnicznego w Rosji — jest „klamstwem i reklamą”: prelegent kategorycznie twierdzi, że przemysł radjotechniczny w Rosji obecnej idzie jedynie dzięki sile nabytego w latach przedrewolucyjnych rozpędu, tempo jednak jego niezawodnie się osłabia.

Po skończonej dyskusji por. inż. Machcewicz informuje zgromadzenie, iż na zasadzie upoważnienia Komitetu Organizacyjnego porozumiewał się z Redakcją *Przeгляdu Elektrotechnicznego* w sprawie udzielenia jednej strony w każdym numerze *Przeгляdu* na notatki i informacje radjotechniczne; zasadnicza zgoda Redakcji w tym względzie została uzyskana, wobec czego wszyscy zebrani proszeni są o składanie odpowiednich materiałów treści naukowo-technicznej, w celu umieszczenia ich w *Przeгляdzie Elektrotechnicznym*.

Dalej por. inż. Machcewicz prosi o wypowiedzenie się zebranych w sprawie wydawania własnego czasopisma, narazie litografowanego, w którym mogłyby być umieszczane referaty, sprawozdania z posiedzeń i wiadomości bieżące. Dyr. Karśnicki zaznacza, że podobna myśl godna jest pod każdym względem poparcia i wyraża przekonanie, że placówki powstającego polskiego przemysłu radjotechnicznego poparcia tego nie odmówią w postaci pomocy finansowej. Naogół zebranie przychyliło się do projektu czasopisma, i Komitet Organizacyjny w sprawie tej wystąpić ma niebawem z wnioskiem konkretnym.

J. M.

Kronika handlowa.

Ceny metali (wg. Agencji Wschodniej).

Na rynku niemieckim:

Miedź elektrolit. (wire bars)	6390 mk. n.
„ rafin. 99—99,8	5775—5800 „ „
Oryg. ołów miękki hutn.	2000—2050 „ „
Cynk surowy hutn.	2250—2275 „ „
Cynk górnośląski	2216 „ „
Cyna hutnicza	13900—14100 „ „
Czysty nikiel 98—99	13500—14200 „ „
Srebro w sztabach czyste	3950—3975 za kg.

Półfabrykaty metalowe wg. cen związkowych za 100 kg.

Blacha miedz.	8300 mk. n.
Drut „	7200 „ „
Naczynia „	9400 „ „
Rury „	8520 „ „
Blacha mosiężna	7500 „ „
Rury mosiężne	8500 „ „
Blacha lub drążki aluminiowe	11500 „ „

J. Kr.

T R E Ś Ć:

1. Statystyka tymczasowa elektrowni w Polsce.
2. Normy i przepisy bezpieczeństwa.
3. Z przemysłu i gospodarki elektrycznej.
4. Wiadomości techniczne.
5. Wiadomości bieżące.
6. Kącik językowy: O czystość języka—Jan Rzewnicki.
7. Nowe wydawnictwa.
8. Stowarzyszenia i Organizacje.
9. Kronika handlowa—J. Kr.

Redaktor: profesor M. Pożaryski.

Wydawca: w z. Sp. z ogr. odp. Inżynier R. Podoski.

Drukarnia Techniczna w Warszawie, ul. Czackiego 3—5.